

**Міністерство освіти і науки України
Центральноукраїнський національний технічний університет**

**Факультет економіки та менеджменту
Кафедра «Економіка, менеджмент та комерційна діяльність»**

Випускна кваліфікаційна робота

за другим (магістерським) рівнем вищої освіти

Методичні вказівки

до написання випускної кваліфікаційної роботи

Галузь знань: 07– Управління та адміністрування
Спеціальність: 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
Курс навчання: п'ятий, шостий, сьомий

Затверджено на засіданні кафедри
«Економіка, менеджмент та
комерційна діяльність»,
Протокол №1 від 18.08.2020 р.,

**Кропивницький
2020**

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

Методичні вказівки до написання випускної кваліфікаційної роботи для студентів спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» денної та заочної форм навчання / Укл. Левченко О.М., Левченко А.О., Пітел Н.С. Рябоволик Т.Ф., Царенко І.О., – Кропивницький: ЦНТУ, 2020. – 52 с.

Рецензенти – доктор економічних наук, професор Музиченко А.С.;
кандидат економічних наук, доцент Ткачук О.В.

Методичні вказівки визначають мету, завдання, тематику, організаційні аспекти написання та захисту випускних кваліфікаційних робіт для здобувачів вищої освіти спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» .

Укладачі:

О.М. Левченко – д.е.н., професор кафедри «Економіка, менеджмент та комерційна діяльність»,

А.О. Левченко – к.е.н., професор кафедри «Економіка, менеджмент та комерційна діяльність»,

Н.С. Пітел – к.е.н., доцент кафедри «Економіка, менеджмент та комерційна діяльність».

Т.Ф. Рябоволик – к.е.н., ст.викладач кафедри «Економіка, менеджмент та комерційна діяльність»,

І.О. Царенко – к.е.н., ст.викладач кафедри «Економіка, менеджмент та комерційна діяльність».

Відповідальний за випуск – д.е.н., проф. О.М. Левченко

ЗМІСТ

	стор.
Вступ	4
1. Загальні положення	5
2. Вимоги до написання випускної кваліфікаційної роботи	6
2.1. Вибір теми випускної кваліфікаційної роботи	6
2.2. Структура випускної кваліфікаційної роботи	11
3. Вимоги до оформлення випускної кваліфікаційної роботи	13
4. Порядок захисту випускної кваліфікаційної роботи	18
4.1. Рецензування та допуск до захисту випускної кваліфікаційної роботи	18
4.2. Організація захисту випускної кваліфікаційної роботи на засіданні екзаменаційної комісії	19
4.3. Критерії оцінювання випускної кваліфікаційної роботи	21
5. Науково-дослідна діяльність магістра (здобувача вищої освіти)	22
6. Рекомендації до написання розділів випускної кваліфікаційної роботи	23
6.1. Теоретико-методологічний розділ	23
6.2. Дослідницько-аналітичний розділ	24
6.3. Проектно-рекомендаційний розділ	29
7. Вимоги доброчесності у випускній кваліфікаційній роботі	31
Список рекомендованих джерел	32
Додатки	41
Додаток А. Зразок титульного аркуша	42
Додаток Б. Зразок заяви на виконання випускної кваліфікаційної роботи	43
Додаток В. Зразок завдання на виконання випускної кваліфікаційної роботи	44
Додаток Д. Приклад оформлення змісту випускної кваліфікаційної роботи	45
Додаток Ж. Форма переліку наукових публікацій	46
Додаток З. Зразок оформлення анотації	47
Додаток Л. Зразок оформлення відгуку наукового керівника	48
Додаток М. Зразок оформлення зовнішньої рецензії	49
Додаток Н. Зразок оформлення титульного аркуша ілюстративних матеріалів	50

ВСТУП

Вимоги до випускної кваліфікаційної роботи розроблено з урахуванням Закону України «Про вищу освіту», інструкцій Міністерства освіти і науки України, галузевих стандартів вищої освіти України з підготовки магістрів за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», «Положення про організацію навчального процесу в Центральноукраїнському національному технічному університеті», Положення про випускну кваліфікаційну роботу за другим рівнем вищої освіти для присудження ступеня вищої освіти Магістр, з яким можна ознайомитись за посиланням <http://www.kntu.kr.ua/doc/pkrm.pdf>

Магістр – другий рівень вищої освіти особи, яка на основі освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр/спеціаліст здобула повну вищу освіту, спеціальні уміння та знання, достатні для виконання професійних завдань та обов'язків (робіт) інноваційного характеру відповідного рівня професійної діяльності, передбачених для первинних посад у певному виді діяльності.

Випускна кваліфікаційна робота є підсумковою кваліфікаційною роботою, яка дає можливість виявити рівень засвоєння здобувача вищої освіти теоретичних знань та практичної підготовки, здатність до самостійної роботи за обраною спеціальністю на первинних посадах відповідно до узагальненого об'єкта діяльності.

Випускна кваліфікаційна робота є одним із видів індивідуальних робіт здобувача вищої освіти, оригінальним, завершеним науковим дослідженням у галузі знань 07 – Управління та адміністрування та містить сукупність результатів, положень, що пропонуються для публічного захисту.

Основними результатами успішного виконання випускної кваліфікаційної роботи є поглиблення і підтвердження здобувачем вищої освіти теоретичних і практичних знань з обраної спеціальності, набутих при вивченні професійно-орієнтованих дисциплін, вироблення умінь при вирішенні конкретних практичних завдань, які здійснюються на підприємствах, в установах, організаціях.

Для успішного виконання випускної кваліфікаційної роботи здобувач вищої освіти повинен мати міцні теоретичні знання з питань, що розглядаються у відповідних навчальних дисциплінах.

У даних Методичних вказівках розглядаються загальні питання організації виконання, проведення захисту випускних кваліфікаційних робіт для здобувачів вищої освіти спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» .

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Випускна кваліфікаційна робота виконується відповідно до напрямів наукових і прикладних досліджень та має засвідчити: рівень професійної підготовки випускника; вміння застосовувати здобуті у вищому навчальному закладі знання для розв'язання складних науково-практичних завдань; свідоме засвоєння знань та їх систематизацію; наявність у студента навичок наукової роботи; здатність критично й креативно мислити та вміння аргументувати власну точку зору.

Керівником випускної кваліфікаційної роботи призначається, за погодженням завідуючого кафедри, викладач, який має науковий ступінь доктора або кандидата наук, вчене звання.

Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи керує підготовкою роботи, в т.ч.:

- консультує з методів дослідження;
- контролює процес самостійної роботи здобувача вищої освіти;
- формує разом із здобувачем вищої освіти завдання та план випускної кваліфікаційної роботи;
- надає допомогу в розробці календарного графіку виконання випускної кваліфікаційної роботи;
- рекомендує необхідну літературу, довідкові та статистичні матеріали, інші джерела для опрацювання за темою роботи;
- проводить систематичні, визначені розкладом консультації;
- контролює хід виконання роботи частинами та загалом (етапний контроль).

Випускна кваліфікаційна робота виконується на основі поглибленого вивчення спеціальної вітчизняної та зарубіжної літератури, передового досвіду з обраної проблеми, а також результатів власних досліджень реального об'єкта з метою вирішення визначених наукових та прикладних завдань у сфері майбутньої професійної діяльності.

Випускна кваліфікаційна робота повинна містити результати власних теоретичних і прикладних досліджень.

Мета виконання випускної кваліфікаційної роботи – визначення рівня підготовленості здобувача вищої освіти до розв'язання комплексу наукових і прикладних завдань відповідно до узагальненого об'єкта діяльності на основі застосування системи теоретичних знань і практичних навичок, отриманих у процесі всього періоду навчання.

Виконання випускної кваліфікаційної роботи забезпечує:

- систематизацію, закріплення, розширення та застосування знань здобувача вищої освіти під час виконання конкретних науково-дослідних і прикладних завдань;
- розвиток навичок самостійної роботи;
- оволодіння методикою дослідження при вирішенні наукових та прикладних проблем.

Випускна кваліфікаційна робота має бути написана державною мовою, науковим стилем, логічно й аргументовано.

Тематика випускних робіт повинна бути актуальною та пов'язаною з напрямком науково-дослідних робіт кафедри економіки, менеджменту та комерційної діяльності.

Робота, представлена на здобуття другого (магістерського) рівня освіти, має сприяти вирішенню конкретних економічних, соціальних, організаційних завдань, або комплексу прикладних проблем.

Обов'язковими умовами роботи є: конкретний прикладний характер результатів дослідження; вирішення проблеми на підставі інтеграції спеціальних знань із глибоким розумінням суті управління. Висновки роботи мають бути обґрунтованими. Окрім цього, в роботі мають бути подані відомості, що характеризують наукову (творчу) і практичну цінність одержаних результатів дослідження.

Для якісного формулювання теми роботи до встановленого терміну, згідно графіку навчального процесу, здобувачі подають на кафедру заяви про обраний напрямок дослідження. Розподіл здобувачів між керівниками здійснює та затверджує завідувач кафедри економіки, менеджменту та комерційної діяльності.

Уточнені теми випускних кваліфікаційних робіт та їх наукові керівники затверджуються наказом ректора.

Основні етапи підготування та виконання випускної кваліфікаційної роботи:

- вибір та затвердження теми;
- складання та затвердження завдання на випускну кваліфікаційну роботу;
- проведення досліджень;
- опрацювання та викладення результатів досліджень;
- оформлення випускної кваліфікаційної роботи;
- попередній захист випускної кваліфікаційної роботи на випусковій кафедрі та допуск її до захисту у екзаменаційній комісії (ЕК);
- зовнішнє рецензування випускної кваліфікаційної роботи;
- захист випускної кваліфікаційної роботи на засіданні ЕК.

2. ВИМОГИ ДО НАПИСАННЯ ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

2.1. Вибір теми випускної кваліфікаційної роботи

Тема випускної кваліфікаційної роботи має відображати основну ідею, завдання, положення, які необхідно дослідити. Критерієм вибору теми дослідження є її актуальність щодо сучасних тенденцій розвитку науки і практики в галузі управління.

Теми випускних кваліфікаційних робіт формуються відповідно до напрямів науково-дослідної тематики випускової кафедри, сучасних досягнень науки у предметній області сфери професійної діяльності.

Орієнтовна тематика випускних кваліфікаційних робіт

1. Аналіз концепцій управління персоналом та особливості їх застосування на торговельному підприємстві.
2. Типи організаційних структур управління підприємством та їх відповідальність організаційно-правовим формам підприємництва.
3. Влада і соціальна ієрархія : сутність, мотиви досягнення, практичне застосування на підприємстві.
4. Ділова кар'єра та методи оцінки конкурентоспроможності працівника на торговельному підприємстві.
5. Формування системи управління персоналом на торговельному підприємстві.
6. Кадрові поновлення в системі управління персоналом торговельного підприємства.
7. Управлінське консультування: теорія і практика здійснення на підприємстві.
8. Ефективність управлінських рішень та критерії оцінки в діяльності організації.
9. Сучасні підходи до проектування організаційних структур управління організаціями різноманітних форм власності.
10. Основні напрями розвитку сучасних принципів та методів менеджменту в умовах мінливого конкурентного оточення.
11. Сучасні технології управління ризиками в діяльності організацій.
12. Ефективність управління цілями та сучасні підходи до її оцінки на підприємстві.
13. Ефективність інноваційної діяльності торговельних підприємств.
14. Оцінка ефективності інновацій на підприємстві.
15. Методи оцінки проектів торговельних підприємств.
16. Оцінка організаційних структур інноваційного менеджменту торговельних підприємств.
17. Управління звільненням персоналу в організаціях.
18. Всебічний розвиток особистості як важлива функція управління персоналом.
19. Вдосконалення методів (методології) оцінки персоналу в сучасних умовах.
20. Практичне застосування управлінських моделей на різних етапах розвитку підприємства.
21. Культура управління підприємством (організацією) у дочірніх фірмах багатонаціональних компаній.
22. Управлінське консультування в сучасних умовах господарювання.

- 23.Методи управління проектами при реалізації програм реструктуризації підприємства.
- 24.Вдосконалення організаційно-методичних (- методологічних) засад управління підприємством.
- 25.Організаційно правові аспекти управління служб персоналу та напрямки їх вдосконалення.
- 26.Управління комунікативною політикою підприємства в сучасних умовах.
- 27.Управління стратегічними змінами на підприємстві.
- 28.Стратегічний аналіз в системі стратегічного управління підприємства.
- 29.Формування програми розвитку підприємства в умовах сучасності.
- 30.Управління конкурентоспроможністю стратегічного потенціалу підприємства.
- 31.Розробка корпоративної стратегії підприємства на підставі SWOT – аналізу.
- 32.Розробка критеріїв оцінки ефективності систем інформаційного забезпечення на підприємстві.
- 33.Формування принципів проектування АРМ в управлінні торговельним підприємством.
- 34.Формування систем інформаційного обслуговування працівників апарату управління торговельного підприємства.
- 35.Автоматизація технологічних процесів обробки інформації в системі товароруку та збуту продукції на підприємстві.
- 36.Моделювання процесів автоматизації оперативного управління на підприємстві.
- 37.Операційна система підприємства: особливості функціонування та напрям вдосконалення.
- 38.Проектування операційної системи як основа результативності функціонування підприємства на ринку.
- 39.Застосування загального менеджменту якості на підприємстві.
- 40.Операційний менеджмент підприємства великого формату: проблеми та перспективи розвитку.
- 41.Операційний менеджмент підприємства: практика здійснення та напрями модернізації на сучасному етапі господарювання.
- 42.Механізм формування системи стратегічного управління підприємством.
- 43.Діагностика стану підприємства у конкурентному становищі.
- 44.Стратегічне управління та конкурентоспроможність підприємства.
- 45.Стратегія поведінки торговельного підприємства у конкурентному оточенні.
- 46.Інформаційні системи менеджменту та основні напрямки їх розвитку.
- 47.Управління процесом реалізації інноваційного проекту торговельного підприємства.
- 48.Корпоративна культура як елемент системи стратегічного управління підприємства.
- 49.Інформаційне забезпечення процесу управління на підприємстві в сучасних умовах господарювання.

50. Моделювання управлінських рішень в організації.
51. Формування іміджу підприємства як елемента конкурентоспроможності.
52. Управління організаційною культурою підприємства в умовах розвитку ринкових відносин.
53. Удосконалення організаційної структури управління підприємством.
54. Діагностика системи управління підприємства в сучасних умовах господарювання.
55. Управління внутрішнім середовищем підприємства.
56. Управлінський вплив на зовнішнє середовище підприємства.
57. Формування системи мотивації праці працівників організації.
58. Управління формуванням трудового колективу підприємства (об'єднання) в сучасних умовах господарювання.
59. Управління соціальним розвитком трудового колективу торговельного підприємства в умовах нових економічних відносин.
60. Формування кадрової політики підприємства.
61. Удосконалення механізму управління персоналом підприємства.
62. Управління трудовими ресурсами підприємства в сучасних умовах господарювання.
63. Програмно - цільовий підхід в управлінні підприємством торгівлі.
64. Управління ризиком: сучасні теорії та практичний досвід.
65. Менеджмент підприємства у кризових ситуаціях.
66. Формування організаційної культури в сучасних умовах.
67. Організаційна культура сучасного підприємства як фактор конкурентоспроможності.
68. Управлінське консультування в сучасних умовах господарювання.
69. Управління конкурентоспроможністю підприємства.
70. Забезпеченню конкурентоспроможності підприємства в умовах кризи.
71. Управління ризикозахищеністю організації в умовах нових економічних відносин.
72. Шляхи підвищення конкурентоспроможності торговельного підприємства в сучасних умовах.
73. Підвищення ефективності управління підприємством в сучасних умовах господарювання.
74. Особливості менеджменту підприємства в сучасних умовах.
75. Управління процесом організаційних змін підприємства у кризовій ситуації.
76. Стратегія інноваційного менеджменту підприємства.
77. Прогнозування інноваційного розвитку фірми на ринку товарів та послуг.
78. Стратегічне управління та конкурентоспроможність підприємства.
79. Управління стратегічними змінами на підприємстві.
80. Формування програми розвитку підприємства в умовах трансформаційної економіки України.
81. Управління конкурентоспроможністю стратегічного потенціалу підприємства.
82. Управління портфелем інвестицій підприємства.

- 83.Управління ризиками реалізації інвестиційного проекту.
- 84.Управління проведенням реструктуризації підприємства на окремих етапах його розвитку.
- 85.Вдосконалення управління інноваційною діяльністю на підприємстві.
- 86.Обґрунтування створення та розробки стратегії розвитку підприємства.
- 87.Обґрунтування стратегії та розробки бізнес-плану розвитку послуг підприємства.
- 88.Удосконалення системи менеджменту підприємства малого бізнесу.
- 89.Управління інноваціями та розробка бізнес – плану інноваційного проекту на підприємстві.
- 90.Підвищення конкурентоспроможності та оцінка впливу факторів зовнішнього середовища на ефективність управління підприємством.
- 91.Розробка стратегії диверсифікації діяльності підприємства.
- 92.Розробка стратегії і тактики управління підприємством.
- 93.Розробка стратегії розвитку підприємства.
- 94.Розробка стратегії управління підприємством.
- 95.Стратегія підвищення конкурентоспроможності підприємства в умовах кризи.
- 96.Удосконалення процесу стратегічного планування на підприємстві.
- 97.Удосконалення стратегії управління підприємством.
- 98.Особливості управління в акціонерних товариствах.
- 99.Реінжиніринг бізнес-процесів на підприємстві.
100. Розробка бізнес-плану реструктуризації підприємства.
101. Розробка програми реструктуризації підприємства.
102. Удосконалення системи менеджменту підприємства.
103. Впровадження сучасних управлінських технологій на підприємстві.
104. Підвищення ефективності автоматизації управління підприємством.
105. Удосконалення управління комунікаційною діяльністю підприємства на основі впровадження сучасних інформаційних технологій.
106. Удосконалення системи операційного менеджменту в підприємстві.
107. Формування системи менеджменту якості на підприємстві.
108. Впровадження концепції логістики в систему управління підприємством.
109. Удосконалення (формування) системи логістичного управління в підприємстві.
110. Формування (вдосконалення) системи інформаційної логістики на підприємстві.
111. Впровадження сучасних технологій управління персоналом на підприємстві.
112. Удосконалення організаційної поведінки персоналу організації.
113. Удосконалення форм і методів управління персоналом підприємства.
114. Формування (вдосконалення) системи управління персоналом в підприємстві.
115. Формування сучасної (кадрової) політики на підприємстві.

116. Формування системи управлінського обліку (контролінгу) на підприємстві.
117. Підвищення ефективності управління ресурсним потенціалом підприємства.
118. Удосконалення економічного механізму господарювання на підприємстві.
119. Управління ризиком та запобігання банкрутства підприємства.
120. Вдосконалення фінансової політики підприємства.
121. Розробка бізнес-плану інвестиційного проекту.
122. Розробка стратегії фінансування діяльності підприємства.
123. Удосконалення управління інвестиційною діяльністю підприємства.
124. Управління економічним ризиком господарської діяльності підприємства.
125. Управління консалтинговою діяльністю.
126. Зовнішні фактори інноваційного розвитку підприємства в сучасних умовах господарювання.
127. Інноваційна стратегія фірми у формуванні конкурентоспроможного портфеля.
128. Інформаційне забезпечення менеджменту на підприємстві.
129. Планування і проведення маркетингових досліджень на підприємстві.
130. Організаційно-економічний механізм оплати праці на підприємстві.
131. Організаційно-економічний механізм функціонування підприємства в сучасних умовах господарювання.
132. Особливості стратегічного маркетингового планування у економічному відродженні підприємства.
133. Процес бізнес-планування інноваційної діяльності на підприємстві.
134. Стратегічне планування маркетингової діяльності підприємства: портфель стратегій.
135. Стратегія розробки нових товарів на підприємстві виробничої сфери.
136. Управління маркетингом на підприємстві.
137. Шляхи забезпечення економічного росту підприємницької діяльності.
138. Методологія антикризового управління підприємством.
139. Методи мотивації персоналу організації.
140. Управління розробкою та впровадженням науково-технічних нововведень на підприємстві.

У назві теми зазначається об'єкт (підприємство/організація/ державна установа), за матеріалами якого виконувалася робота. Назва теми повинна бути чіткою, лаконічною та містити однозначне тлумачення.

Закріплення теми випускної кваліфікаційної роботи, призначення наукового керівника та консультантів (у разі потреби) затверджується наказом ректора ВНЗ.

2.2. Структура випускної кваліфікаційної роботи

Випускна кваліфікаційна робота складається із:

- титульної сторінки;
- заяви;
- завдання;
- відгуку наукового керівника;
- рецензії з організації (місця переддипломної практики);
- зовнішньої рецензії доктора або кандидата економічних наук (міжкафедральної);
- списку наукових публікацій здобувача вищої освіти;
- довідка наукового відділу ЦНТУ про наукову діяльність;
- анотації;
- змісту з визначенням сторінок тексту випускної роботи;
- переліку умовних позначень;
- вступу;
- основної частини (трьох основних розділів, з яких I – теоретико-методологічний, II – дослідницько-аналітичний, III – проектно-рекомендаційний);
- висновків;
- списку використаних джерел;
- додатків.

Титул є першою сторінкою випускної роботи і оформлюється відповідно до вимог стандарту та вимог вищого навчального закладу (Додаток А).

Після титульного аркуша розміщується *заява* здобувача вищої освіти на виконання випускної роботи, підписана здобувачем, його науковим керівником та затверджена завідувачем випускової кафедри (Додаток Б).

Завдання на випускну роботу містить мету, об'єкт і предмет дослідження, розгорнутий зміст (план) роботи, календарний графік виконання роботи (Додаток В). Завдання затверджується керівником випускної роботи та завідувачем випускової кафедри.

У випускній кваліфікаційній роботі подається *перелік умовних скорочень*, якщо в ній вжито специфічну термінологію, а також використано маловідомі скорочення, нові символи, позначення тощо.

Зміст випускної кваліфікаційної роботи визначається її темою і відображається в плані, що затверджується науковим керівником, розміщується безпосередньо після переліку умовних скорочень, починаючи з нової сторінки. Зміст включає: вступ; послідовно перелічені назви усіх розділів і підрозділів; висновки; список використаних джерел; додатки.

Приклад оформлення *змісту* випускної кваліфікаційної роботи наведено в Додатку Д.

У *вступі* випускної кваліфікаційної роботи зазначаються: проблема, що потребує вирішення, ступінь її дослідження; обґрунтовується актуальність обраної теми, мета і завдання; формулюється об'єкт і предмет дослідження, елементи наукової новизни, практична значущість, методи наукових досліджень, апробація результатів на підприємствах, організаціях, установах

(у разі наявності). Обсяг вступу, як правило, не повинен перевищувати 3-4 сторінок.

Актуальність теми подається у вигляді критичного аналізу та напрямів розв'язання проблеми, обґрунтування необхідності досліджень для підприємств, організацій та установ.

Мета та завдання роботи повинні бути чітко сформульованими та відображати тематику дослідження.

Об'єкт дослідження випускної кваліфікаційної роботи – це процес або явище, що створює проблемну ситуацію і обрані для вивчення.

Предметом дослідження випускної роботи є соціально-економічні закономірності функціонування та розвитку об'єкта, різноманітні його якості, властивості, тощо. Предмет дослідження міститься в межах об'єкта.

Об'єкт і предмет як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове.

Методи досліджень – спосіб набуття достовірних наукових знань, умінь та практичних навичок у різних сферах діяльності.

Елементи наукової новизни повинні мати узагальнюючий характер і містити власні висновки та рекомендації з предмету дослідження.

Практична значущість повинна містити результати самостійно проведених досліджень, що можуть бути впроваджені в діяльність підприємств, установ, організацій.

Апробація результатів роботи має містити назви статей, тез доповідей, підготовлених за матеріалами роботи, виступи на науково-практичних конференціях. Перелік наукових публікацій магістра наводиться на окремому аркуші за формою, що наведена в Додатку Ж, який розміщується перед анотацією та не нумерується.

Основна частина випускної роботи складається з розділів (теоретико-методологічний, дослідницько-аналітичний, проектно-рекомендаційний) і підрозділів, які мають бути взаємопов'язані, а матеріал – викладеним послідовно і логічно із критичним аналізом теоретичних положень, статистичних даних, інформації різноманітного характеру. У кінці кожного розділу формулюються висновки зі стислим викладенням наведених у ньому результатів наукових і прикладних досліджень.

У *висновках* випускної роботи підбиваються підсумки проведеного дослідження, наводяться одержані наукові та практичні результати, рекомендації щодо їх науково-практичного використання.

Формулювання висновків повинно базуватися на матеріалах основної частини роботи відповідно до поставлених завдань. Для формулювання висновків та ґрунтовних пропозицій рекомендується апробація основних положень дослідження на наукових заходах.

Обсяг висновків, як правило, не повинен перевищувати 3-4 сторінок.

До *списку використаних джерел* слід включати джерела, на які у тексті є посилання, а також ті, які використано при викладі конкретних наукових положень. Список складається із законодавчих актів, нормативних

матеріалів, вітчизняної та зарубіжної наукової, спеціальної літератури, фахових видань, інформаційних ресурсів Інтернету.

У *додатках* наводяться допоміжні матеріали: копії документів, витяги із законодавчо-нормативних документів, звіти, інструкції / положення / правила, результати соціологічних та маркетингових досліджень, громіздкі таблиці, рисунки тощо.

Рекомендований обсяг випускної кваліфікаційної роботи – 100-120 сторінок. До цього обсягу не включають список використаних джерел та додатки. Допускається відхилення в межах $\pm 10\%$.

В *анотації*, обсяг якої складає до 800 знаків, зазначаються прізвище та ініціали студента, назва випускної роботи, основний зміст та результати дослідження. Ключові слова (слова специфічної термінології за темою, які найчастіше зустрічаються у роботі) наводяться у називному відмінку. Кількість ключових слів – 5-7. Анотація подається українською мовою і розміщується на окремому аркуші разом з ключовими словами. Анотація розміщується безпосередньо перед змістом випускної кваліфікаційної роботи, номер на ній не проставляється. Приклад оформлення анотації наведено в Додатку 3.

3. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Вимоги до оформлення основного тексту та використаних джерел. Оформлення випускної кваліфікаційної роботи має відповідати загальним вимогам до наукових робіт згідно з державним стандартом ДСТУ 3008-95 «Документація. Звіти у сфері науки та техніки. Структура і правила оформлення».

Текст випускної кваліфікаційної роботи набирають на комп'ютері через 1,5 міжрядкові інтервали (29-30 рядків на сторінці), друкують за допомогою принтера на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210x297 мм); шрифт текстового редактора – Word Times New Roman, розмір 14 мм. Поля: зліва – 30 мм, справа – не менше 10-15 мм, зверху і знизу – 20 мм. Шрифт друку повинен бути чітким, щільність тексту – однаковою.

Кожну структурну частину роботи починають з нової сторінки. Заголовки структурних частин роботи «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкують великими літерами симетрично до тексту по центру сторінки (без крапки).

Зміст має відповідати плану роботи. На сторінці зі змістом навпроти кожної складової випускної кваліфікаційної роботи проставляються номери сторінок, які вказують на початок викладення матеріалу.

Якщо у роботі наводяться маловідомі скорочення, нові символи, позначення, то їх перелік надається перед вступом і вноситься до змісту як «Перелік умовних позначень». Перелік умовних позначень надається у

вигляді окремого списку. Перелік слід друкувати у дві колонки, у лівій за абеткою наводять скорочення, у правій - детальне розшифрування.

Нумерація. Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, додатків, рисунків, таблиць подають арабськими цифрами без знака №.

Нумерація сторінок випускної кваліфікаційної роботи має бути наскрізною (включаючи ілюстрації) і проставлятися у правому верхньому куті аркуша без крапки.

Першою сторінкою є титульний аркуш, який входить до загальної нумерації сторінок. На титульному аркуші, аркушах завдання та аркуші змісту номер сторінки не ставиться.

Нумерації не підлягають: заява, список наукових публікацій, відгук наукового керівника, зовнішня та міжкафедральна рецензії, анотація.

Нумерація сторінок проставляється, починаючи з другої сторінки «Вступу».

На титульному аркуші зазначають повну назву міністерства/ відомства, вищого навчального закладу, випускової кафедри; тему роботи; дані про здобувача вищої освіти, наукового керівника та консультанта, місто та рік подання випускної кваліфікаційної роботи до захисту. Скорочення у назвах міністерства/відомства, вищого навчального закладу та теми випускної кваліфікаційної роботи не допускаються.

Текст основної частини випускної кваліфікаційної роботи поділяють на розділи та підрозділи. Кожний розділ починають з нової сторінки.

Складові випускної кваліфікаційної роботи «ЗМІСТ», «ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ», «ВСТУП», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ» не нумерують.

Номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ», без крапки, а потім з нового рядка друкують заголовок розділу великими літерами.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. Наприкінці номера підрозділу ставиться крапка. Наприклад: «2.3.» (третій підрозділ другого розділу), за якою у тому ж рядку зазначають заголовок підрозділу. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Наприкінці заголовка крапки не ставлять.

Зразок:

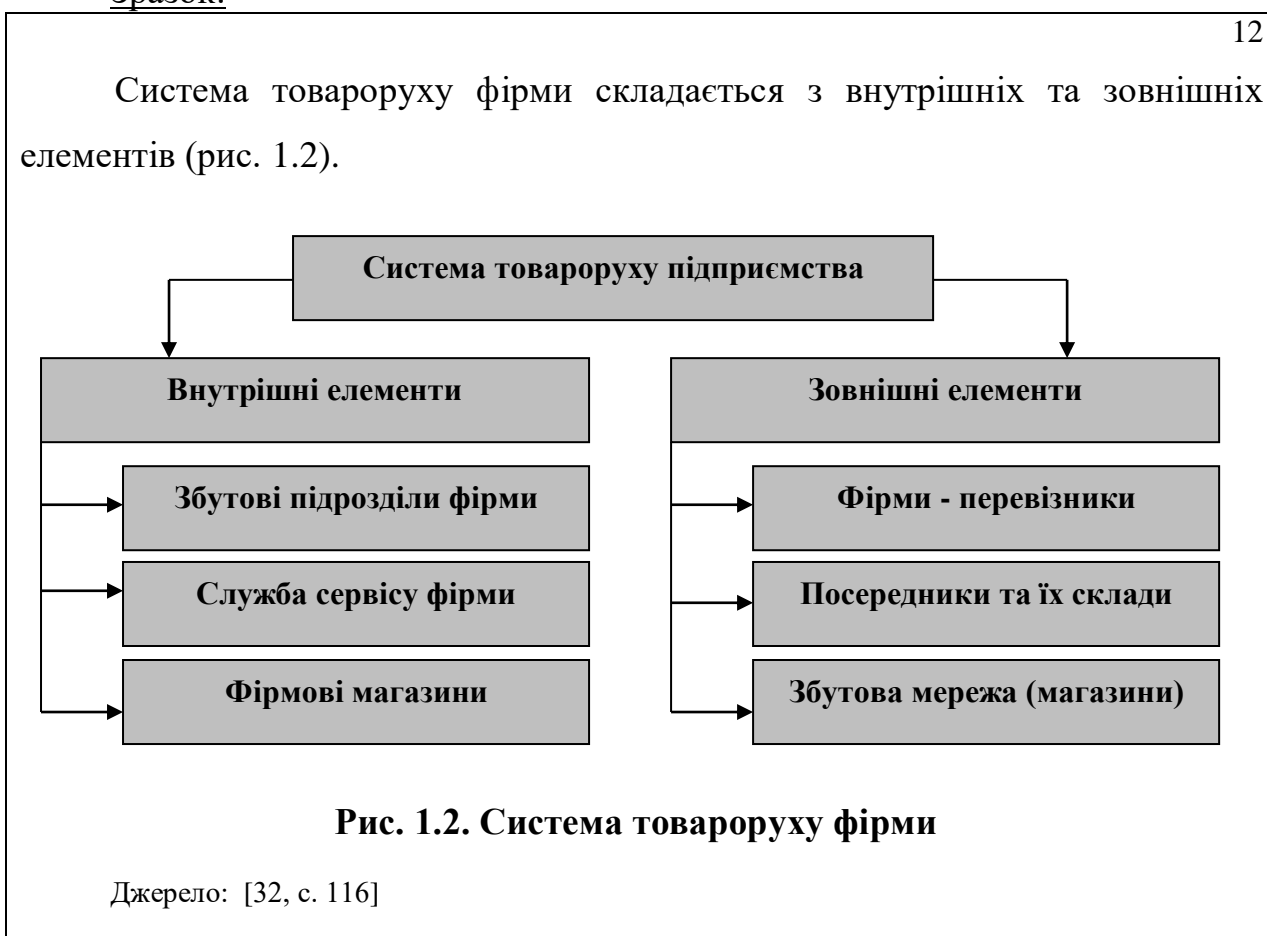
7
РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ЗБУТОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВ ПРОМИСЛОВОСТІ
1.1. Збутова політика підприємства: сутність та значення у

сучасних умовах

У сучасних умовах ринкової економіки ...

Оформлення посилань на інформаційні джерела. Під час роботи з різними джерелами науковий етикет вимагає точно відтворювати цитований текст, оскільки найменше скорочення може спотворити зміст, викладений автором. Посилання в тексті на джерела наводять у квадратних дужках із зазначенням джерела та сторінки. Перша цифра у квадратних дужках відповідає номеру джерела у списку використаних джерел, друга – номеру сторінки (наприклад, [32, с. 85]).

Зразок:

Наприкінці випускної кваліфікаційної роботи наводиться *список використаних джерел*. До цього списку включаються публікації вітчизняних і зарубіжних авторів, на які є посилання в роботі. Всі джерела вказуються мовою видання. Приклади оформлення списку літератури згідно ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» з урахуванням правок (код УКНД 01.140.40) рекомендовано переглянути за посиланням file:///C:/Users/User/Downloads/Pryklady_DSTU_8302_2015.pdf.

Оформлення допоміжних матеріалів. Допоміжними матеріалами є: ілюстрації (схеми, діаграми, графіки, креслення тощо), формули, таблиці, додатки.

Ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках. Номер ілюстрації складається з номера розділу та порядкового номера ілюстрації через крапку. Наприклад, Рис. 1.2. – другий рисунок першого розділу. Номер, назва ілюстрації та пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією, відокремлених крапкою.

Ілюстрації слід наводити безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації, розміщені на окремих сторінках роботи, включають до загальної нумерації сторінок. Ілюстрацію, розміри якої більше формату А4, рекомендується розміщувати у додатках.

Цифровий матеріал, як правило, оформлюють у вигляді таблиць. Таблицю слід розташовувати безпосередньо після тексту, у якому вона згадується вперше, або на наступній сторінці. На всі таблиці мають бути посилання в тексті. При цьому по тексту слово «таблиця» пишуть скорочено, наприклад «... у табл. 2.1». У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації скорочено пишуть слово «дивись», наприклад «див. табл. 3.2».

Таблиці нумерують арабськими цифрами наскрізною нумерацією в межах розділу, за винятком таблиць, що наводяться у додатках. Номер таблиці складається з номера розділу і порядкового номера таблиці, відокремлених крапкою, наприклад, таблиця 2.1 – перша таблиця другого розділу.

Назву таблиці друкують жирним шрифтом малими літерами (крім першої великої) і розміщують над таблицею. Назва має бути стислою і відбивати зміст таблиці.

Зразок:

25	
Вибір посередників на кожному рівні каналу збуту базується на одному із трьох підходів до визначення ступеня інтенсивності використання каналу, що наведені в табл. 1.3.	
Таблиця 1.3	
Підходи до визначення інтенсивності використання каналів збуту	
Вид розподілу	Характеристика
Селективний розподіл, або цілеспрямований збут	кількість заохочуваних посередників більше одного, але менше загальної кількості готових зайнятися продажем товару
Інтенсивний розподіл	передбачений для товарів повсякденного попиту і потребує великої кількості оптових і роздрібних торговців
Розподіл на правах винятковості	обмеженій кількості оптових і роздрібних торговців надається виняткове право реалізації товару фірми в межах збутових

(ексклюзивний)	територій
Джерело: [20, с. 18]	

Формули нумерують у межах розділу. Номер формули складається з номера розділу та порядкового номера формули в розділі, відокремлених крапкою. Номер формули зазначають на рівні формули у круглих дужках у крайньому правовому положенні, наприклад: (2.1) (перша формула другого розділу). Посилання на формули надають порядковим номером формули в дужках, наприклад: «... у формулі (2.1)».

Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів формули наводять під нею в тій послідовності, в якій вони подані у формулі. Значення кожного символу і числового коефіцієнта записують з нового рядка. Перший рядок пояснення починають зі слова «де» без двокрапки. Кожна формула відокремлюється від тексту одним вільним рядком.

Зразок:

83
Економічну ефективність виробництва визначаємо як співвідношення «результати – витрати» за формулою (3.4):
$E_B = \frac{P}{B}, \quad (3.4)$
де P – результати (сукупний продукт);
B – витрати виробництва.

Додатки оформлюються як продовження випускної кваліфікаційної роботи на наступних її сторінках, розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті. Кожний додаток друкується з нової сторінки.

З правого боку рядка малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток» (але без знака №) і велика літера, що позначає додаток. Наприклад: «Додаток Б». Додатки позначаються великими літерами української абетки, за винятком Г, Є, І, Ї, И, О, Ч, Ь. Додаток повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки.

Текст кожного додатка, може бути поділений на розділи й підрозділи, які нумерують у межах кожного додатка. Якщо зміст додатка не вміщується на одну сторінку, то на наступній сторінці у верхньому правому куті зазначається «Продовження додатку...».

4. ПОРЯДОК ЗАХИСТУ ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

4.1. Рецензування та допуск до захисту випускної кваліфікаційної роботи

Державна атестація здобувача вищої освіти за другим (магістерським) рівнем передбачає захист випускної кваліфікаційної роботи, яка є підсумком навчання за спеціальністю.

До захисту випускної кваліфікаційної роботи допускаються здобувачі вищої освіти, які успішно та повною мірою виконали навчальний план.

Випускна кваліфікаційна робота подається керівникові для перевірки у строки, визначені у завданні на виконання випускної кваліфікаційної роботи.

Керівник надає відгук про випускну кваліфікаційну роботу, в якому визначаються: актуальність дослідження; ефективність використаної методології; рівень застосування здобутих у процесі навчання теоретичних знань та підготовки до виконання наукових досліджень; вміння самостійно вирішувати наукові та практичні задачі; вміння логічно, послідовно, аргументовано викладати матеріал і робити висновки; перспективність запропонованих рекомендацій та висновків; недоліки роботи (за наявності).

Приклад оформлення відгуку наукового керівника випускної кваліфікаційної роботи наведено в Додатку Л.

Випускна кваліфікаційна робота обов'язково повинна мати рецензії зовнішніх рецензентів (Додаток М).

Перша рецензія (зовнішня) надається провідним фахівцем, фахівцем-практиком, керівником підприємства, установи, організації, що здійснюють діяльність у відповідній сфері (згідно з темою випускної кваліфікаційної роботи).

Друга рецензія (міжкафедральна) надається доктором або кандидатом наук іншої кафедри економічного профілю (крім випускової).

Під час рецензування випускної кваліфікаційної роботи рекомендується визначати:

- новизну постановки і розроблення задачі;
- використання наукових методів дослідження;
- обґрунтованість висновків і пропозицій;
- участь здобувача у проведених дослідженнях, теоретичній та аналітичній обробці отриманих результатів, формулюванні наукового положення / ідеї / методики;
- вміння здобувача чітко, грамотно й аргументовано викладати матеріал, правильно оформлювати його;
- недоліки щодо змістової частини роботи, оформлення.

Рецензія надається письмово і повинна містити загальний висновок щодо рекомендацій до захисту (рекомендовано або не рекомендовано) у екзаменаційній комісії та рекомендовану оцінку. Рецензент підписує рецензію особисто, а його підпис засвідчується печаткою відповідної установи.

Попередній захист випускної кваліфікаційної роботи здобувач проходить на випусковій кафедрі. Здобувачі, роботи яких на попередньому захисті були оцінені позитивно та надана відповідна довідка доброчесності з додержанням всіх вимог, допускаються до захисту на засіданні ЕК.

Здобувач вищої освіти надає випускну кваліфікаційну роботу секретарю ЕК для проведення **нормоконтролю** не пізніше, ніж **за 15 робочих днів до захисту**.

Екзаменаційній комісії обов'язково подаються матеріали, що характеризують наукову (творчу) і практичну цінність виконаної роботи – статті в наукових збірниках, методичні розробки по відповідній тематиці наукового дослідження, творчі розробки тощо.

Для допуску до захисту випускної кваліфікаційної роботи здобувач повинен мати **не менше однієї наукової публікації за темою роботи**.

Подана до захисту випускна кваліфікаційна робота повинна мати на титульній сторінці підписи здобувача, наукового керівника, завідувача випускової кафедри.

До захисту **не допускаються** здобувачі, які не виконали навчальний план і на момент подання випускної роботи на захист мають академічну заборгованість або подали роботу, яка за змістом та оформленням не відповідає кваліфікаційним вимогам.

4.2. Організація захисту випускної кваліфікаційної роботи на засіданні екзаменаційної комісії

Захист випускної кваліфікаційної роботи відбувається прилюдно на засіданні екзаменаційної комісії, склад якої затверджується у встановленому порядку.

Захист відбувається за участю не менше половини складу екзаменаційної комісії при обов'язковій присутності голови комісії.

Студент готує для виступу доповідь та ілюстративний матеріал до неї.

У доповіді здобувач повинен розкрити такі аспекти роботи:

- актуальність, мету, об'єкт, предмет і задачі дослідження;
- наукові положення, що виносяться на захист;
- наукову значущість і практичну цінність одержаних результатів;
- зміст запропонованих заходів з обґрунтуванням їхньої ефективності;
- ступінь упровадження результатів дослідження.

Ілюстративний матеріал (креслення, таблиці, графіки, діаграми, рисунки, блок-схеми алгоритмів, формули) повинен повністю відображати положення, які виносяться на захист, та розкривати тему і результати дослідження.

Ілюстративний матеріал може подаватися на аркушах паперу стандартного формату А4 та оформлюватися за допомогою комп'ютерної графіки. У разі подання матеріалів на аркушах формату А4 їхня кількість становить 8...15. Вони супроводжуються титульним аркушем (Додаток Н) та брошуруються з розрахунку по одному комплекту кожному члену ЕК.

Під час прилюдного захисту здобувач вищої освіти доповідає і демонструє основні положення результатів дослідження, відповідає на запитання членів екзаменаційної комісії та інших присутніх на захисті фахівців.

Процедура захисту складається з:

а) короткої (до 10-15 хв.) доповіді автора, в якій стисло викладаються мета, зміст проведеного дослідження та питання, що виносяться на захист, конкретні висновки і пропозиції, викладені у роботі, даються відповіді на зауваження наукового керівника, рецензента. Основні положення випускної кваліфікаційної роботи повинні бути представлені наглядно з використанням ПК, редактора презентації та мультимедійного проектора або проілюстровані за допомогою плакатів, комплектів роздаткових ілюстративних матеріалів для кожного члена ЕК;

б) обговорення роботи, під час якого здобувач дає відповіді на запитання членів ЕК.

Особам, які повністю виконали індивідуальний план за програмою другого (магістерського) рівня підготовки, за результатами захисту випускної кваліфікаційної роботи виставляється оцінка за системою ECTS і присвоюється освітньо-кваліфікаційний рівень магістра.

Секретар ЕК веде протоколи захисту, записує в них оцінки. Протоколи підписуються Головою та членами ЕК і зберігаються в архіві ЦНТУ. Після захисту випускні кваліфікаційні роботи в той же день здаються здобувачем особисто до архіву університету згідно інструкції архіву.

Матеріали випускних робіт, що містять особливо цінні рішення та пропозиції, можуть бути рекомендовані ЕК для підготовки доповідей на науково-практичних конференціях та впровадження в господарську практику суб'єктів господарювання.

ЕК приймає рішення щодо рекомендації здобувача до вступу в аспірантуру.

Здобувачі вищої освіти, які не захистили випускні кваліфікаційні роботи, не мають права на отримання диплома магістра.

4.3. Критерії оцінювання випускної кваліфікаційної роботи

Автор випускної кваліфікаційної роботи має продемонструвати вміння: логічно та аргументовано викладати матеріал; коректно використовувати статистичні, математичні та інші методи; проводити власні дослідження; володіння навичками узагальнення; формулювання висновків; працювати з інформаційними джерелами; ініціювати та обґрунтовувати інноваційні підходи та напрями вирішення задачі, що досліджується.

Критеріями оцінювання випускної кваліфікаційної роботи є:

- чіткість, повнота та послідовність розкриття кожного питання плану і теми роботи в цілому;
- науковість стилю викладання;

- відсутність орфографічних і синтаксичних помилок;
- правильне оформлення роботи відповідно до стандартів.

Випускна кваліфікаційна робота, в якій розкрито тему, прореферовано необхідні літературні джерела, проаналізовано відповідні інформаційні та статистичні бази даних, проведено дослідження, сформульовано висновки без необхідного їх обґрунтування допускається до захисту, але не може бути оцінена вище ніж **«задовільно»**.

Робота, в якій зроблено власне оцінювання використаних літературних джерел, самостійно проаналізовано підібраний матеріал, звітні дані підприємства / організації, на базі якого досліджувалася тема, проведено комплексні дослідження, зроблено висновки та сформульовано пропозиції, але вони не є достатньо аргументованими, може бути оцінена на **«добре»**.

Робота, в якій зроблено власне оцінювання різних літературних джерел, використано сучасні методи дослідження, побудовано формалізовану модель проблеми, проведено комплексні наукові дослідження, розрахунки і на їх основі – аргументовано висновки та обґрунтовано пропозиції, а результати наукового дослідження опубліковано у наукових виданнях та / або матеріалах наукових конференцій, може бути оцінена на **«відмінно»**.

Результати захисту випускних кваліфікаційних робіт оцінюються з використанням Європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС) (за шкалою «А», «В», «С», «D», «Е», «FX», «F»); національної системи («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»); власної системи ВНЗ (наприклад, за 100-баловою шкалою); комплексної системи оцінювання.

Критерії оцінювання випускної кваліфікаційної роботи наведено в табл. 2.

Таблиця 2

Критерії оцінювання випускної кваліфікаційної роботи

Кількість балів	Оцінка за шкалою	
	національною	ECTS
1	2	3
90-100	5 (відмінно)	A
82-89	4 (добре)	B
74-81	4 (добре)	C
64-73	3 (задовільно)	D
60-63	3 (задовільно)	E

35-59	2 (незадовільно)	FX
1-34	2 (незадовільно)	F

За результатами публічного захисту випускної кваліфікаційної роботи на закритому засіданні ЕК більшістю голосів приймає рішення щодо оцінки захисту і роботи (враховуючи відгук керівника, зовнішнього рецензента, зміст доповіді, відповіді на запитання, наявність наукових публікацій, довідки про впровадження результатів і пропозицій роботи з підприємства).

5. НАУКОВО-ДОСЛІДНА ДІЯЛЬНІСТЬ МАГІСТРА (ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ)

Науково-дослідна частина переддипломної практики магістрів базується на основних концептуальних засадах проведення науково-дослідної практики здобувачів вищої освіти економічних спеціальностей та є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми для здобуття кваліфікаційного рівня магістра з відповідної спеціальності і має на меті набуття здобувачем професійних навичок та вмінь здійснення самостійної наукової-дослідної роботи.

Метою науково-дослідної частини практики є набуття здобувачами досвіду самостійної науково-дослідної роботи та опрацювання методики її проведення, поглиблення теоретичних знань у сфері економічних відносин, підбір фактичного матеріалу для написання випускної кваліфікаційної роботи, формування вмінь і навичок опрацювання наукових та інформаційних джерел.

Здобувачі під час проходження науково-дослідної частини практики мають такі завдання:

- вивчення теоретичних класичних джерел за обраною науковою проблемою, пов'язаною зі спеціалізацією кафедри та відповідно до наукової проблеми дослідження щодо магістерської роботи;
- визначення стану розробки питань обраної наукової проблеми у вітчизняній та іноземній науковій літературі;
- визначення структури та основних завдань магістерського дослідження;
- оволодіння методикою обробки та аналізу статистичних даних;
- апробація основних теоретичних та практичних рекомендацій магістерської роботи (у формі виступів на конференціях, написанні наукових статей, рекомендацій до органів влади й управління тощо).

Зміст науково-дослідної частини практики повинен відповідати напряму наукових досліджень студента магістратури. Під час такої практики надається можливість застосувати нові методи та отримати необхідні результати досліджень, що їх проводить здобувач вищої освіти при написанні випускної кваліфікаційної роботи за другим (магістерським) рівнем вищої освіти.

6. РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО НАПИСАННЯ РОЗДІЛІВ ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

6.1. Теоретико-методологічний розділ

У першому теоретико-методологічному розділі основної частини розглядаються теоретичні та методологічні аспекти досліджуваної проблеми, аналітичний огляд літературних джерел з предмета наукового дослідження, критично аналізуються різні погляди, здійснюється їх наукова класифікація, основні фактори впливу на стан і розвиток досліджуваного об'єкта тощо.

Теоретичне обґрунтування, суть, значення, класифікаційні характеристики, історія та тенденції розвитку предмета дослідження, методологічні підходи повинні мати елементи полемічності, розкривати власну позицію щодо предмета дослідження, що створює передумови для проведення у наступному розділі власних наукових досліджень.

Для констатації та обґрунтування загальнотеоретичних висновків та тенденцій доцільно використовувати дані, опубліковані у відповідних енциклопедіях, монографіях, довідниках, зарубіжних джерелах, виданнях, у т.ч. з наукометричної бази Scopus.

Стан розробки обраної теми подається магістром через огляд літературних джерел (не менше 30). Він повинен дати загальне уявлення про стан питання і показати розуміння здобувачем наукової задачі та шляхів її розв'язання. У результаті аналізу здобувач повинен дійти висновку, що обрана тема або ще не розкрита, або розкрита лише частково, або не в тому аспекті, якого вимагає практика господарювання конкретного підприємства, і тому потребує подальшої розробки та досліджень. Крім того, огляд літературних джерел за темою повинен показати ґрунтовне ознайомлення зі спеціальною літературою, вміння критично розглядати різні наукові погляди, виділяти істотне, правильно оцінювати зроблене іншими дослідниками. Матеріали такого огляду потрібно систематизувати в певному логічному зв'язку, а не в хронологічному порядку їх публікацій.

Оскільки випускна робота здобувача досліджує вузьку тему, то огляд наукових джерел потрібно робити тільки з питань обраної теми. У тексті випускної роботи слід користуватись таким планом огляду літератури:

- 1) загальна характеристика галузі досліджень, значення останньої в науці і промисловості, актуальність завдань, які стоять перед даною галуззю;
- 2) класифікація основних напрямів досліджень у даній галузі; визначення напрямів, практично використовуваних, і таких, які перебувають у стадії розробки, відображення різних точок зору на розв'язання проблеми;
- 3) детальний виклад результатів досліджень за кожним розділом класифікації; критичний аналіз цих матеріалів з пропозиціями і зауваженнями;

4) у кінці кожного розділу – висновки, підсумки досліджень і перелік основних невирішених проблем;

5) на завершення огляду – формулювання основних напрямів досліджень, їх актуальність і кінцева мета; завдання наступних розділів випускної кваліфікаційної роботи із зазначенням запропонованої методики теоретичних та експериментальних робіт.

У теоретико-методологічному розділі необхідно відобразити такі аспекти:

- загальну характеристику об'єкта дослідження;
- теоретичне обґрунтування і вибір методів дослідження відповідно до поставленої мети;
- методику кількісної та якісної оцінки факторів, що впливають на формування досліджуваних показників та їхню класифікацію.

Висновки з теоретико-методологічного розділу мають:

- відобразити специфіку обраного об'єкта дослідження;
- висвітлити ступінь новизни обраного теоретичного підходу до розв'язання конкретної наукової задачі в випускній кваліфікаційній роботі здобувача.

6.2. Дослідницько-аналітичний розділ

У другому дослідницько-аналітичному розділі здобувач, використовуючи фактичний матеріал і зібрану інформацію, аналізує та розкриває зміст питань на прикладі конкретних підприємств, установ, організацій.

Дослідження проблеми має здійснюватися на основі накопиченого і систематизованого матеріалу, групування та обробки даних, що дозволяє проводити кваліфікований аналіз, обґрунтовувати пропозиції у наступному розділі. Текст випускної кваліфікаційної роботи слід підкріпити реальними документами підприємств (установ, організацій), що наводяться у додатках.

У другому розділі потрібно дати загальну характеристику об'єкта дослідження, висвітлити історію та перспективи його розвитку. На основі аналізу емпіричних або звітних даних, документів оперативного обліку й контролю, особистих вражень та узагальнень треба зробити необхідні розрахунки з обраної теми, виявити досягнуті успіхи й недоліки, що підтверджують виявлені у попередньому розділі протиріччя, визначити їх причини.

Аналітичний розділ має бути виконаний з елементами інформаційних технологій для теоретичного обґрунтування оптимальних напрямів соціально-економічного розвитку, що найбільшою мірою відповідають поєднанню адміністративних, інноваційних, економічних і екологічних цілей господарювання підприємств.

Метою даного розділу є обґрунтування моделі проведення дослідження (економічної або економіко-математичної), розробка алгоритму розв'язання задачі, розробка методики проведення дослідження.

Модель є найважливішим інструментом вивчення об'єкта дослідження. Вона повинна складатися так, щоб відобразити характеристики об'єкта (властивості, взаємозв'язки, структурні й функціональні параметри тощо), суттєві відносно поставленої мети дослідження.

Зміст процесу моделювання включає такі етапи: складання моделі на основі попереднього вивчення об'єкта і виділення його суттєвих характеристик, експериментальний і (або) теоретичний аналіз моделі, зіставлення результатів з даними про об'єкт, коригування моделі тощо.

При побудові моделі слід враховувати такі моменти:

- досліджувані фактори – їхня кількість і перелік визначаються метою досліджень і зумовлюють вигляд та складність моделі;
- просторові аспекти – якщо досліджуваний об'єкт зосереджений більше, ніж в одній точці, то в моделі слід враховувати відповідні розподільні процеси (транспортування, складування тощо);
- часові аспекти – моделювання системи в динаміці, щоб отримати залежності зміни координат досліджуваної системи в часі або ж розглядати статичне функціонування системи в певний момент часу, а потім повторити розрахунки на створеній моделі через певні інтервали часу.

Таким чином в аналітичному розділі виконуються три етапи моделювання будь-якої економічної системи:

- постановка економічної задачі дослідження;
- складання моделі (економічної або економіко-математичної);
- технічна реалізація створеної моделі.

При виконанні цього розділу необхідно застосовувати кількісні методи аналізу (статистичні, економетричні, економіко-математичні тощо), вибір яких визначається завданнями, що вирішуються.

До найбільш поширених **методів економічного аналізу** належать: метод порівняння, метод групування, балансовий метод, метод використання абсолютних, відносних та середніх величин, методи елімінування (прийом ланцюгових підстановок, метод абсолютних різниць, метод відносних різниць, метод відсоткових різниць), графічний метод, табличний метод, економіко-математичні методи (кореляційно-регресійний аналіз, метод згладжування динамічних рядів, лінійне програмування, трендові моделі).

Порівняння економічних показників здійснюється з метою визначення відхилень і встановлення причин, які зумовили ці відхилення. З цією метою фактичні дані порівнюються з плановим завданням, нормативами, даними попередніх періодів, середньогалузевими показниками, внутрішніми і зовнішніми стандартами, показниками передових підприємств.

Групування дозволяють вивчати ті чи інші економічні явища в їх взаємозв'язку і взаємозалежності, виявити вплив найбільш суттєвих факторів на рівень результативного показника, розкрити закономірності і тенденції, які притаманні досліджуваним явищам і процесам. Групування передбачають певну класифікацію явищ і процесів, а також причин і факторів, що їх обумовлюють.

Балансовий прийом використовується для відображення двох груп взаємозв'язаних і урівноважених економічних показників. Він використовується для аналізу використання робочого часу, аналізу сировинних і матеріальних ресурсів, оцінки забезпеченості підприємства основними фондами, особливо їх активної частини.

Абсолютні і відносні величини займають значне місце в економічному аналізі для оцінки результатів і динаміки господарських процесів і явищ.

Абсолютні величини відображають кількісні сторони економічних явищ і процесів. Це іменовані числа, вони завжди мають одиниці виміру.

Відносні величини – це показники, які відображають кількісні співвідношення між явищами і процесами. Відносну величину отримують як частку від ділення двох абсолютно різнойменних або однойменних величин, взятих за різний період.

Середні величини – використовуються для узагальнення кількісних характеристик якісно однорідних явищ і процесів (наприклад, середня ціна, середня заробітна плата тощо). За допомогою середніх можна здійснити порівняльний аналіз кількох сукупностей, дати характеристику закономірності розвитку соціально-економічних явищ і процесів.

Динамічні ряди – це послідовність упорядкованих показників, які характеризують зміну явищ і процесів в часі. Аналіз динамічних рядів дозволяє за допомогою системи показників виявити і оцінити тенденції і закономірності зміни явищ і процесів. За допомогою динамічних рядів досліджується інтенсивність змін показників, що аналізуються.

Суть **елімінування** полягає у тому, що якщо оцінюється вплив певного фактора на зміну результативного показника, решта факторів, що утворюють разом з досліджуваним факторну систему, залишаються незмінними.

Суть **способу ланцюгових підстановок** полягає в послідовній, почерговій заміні у факторній функціональній моделі, яка описує базисний рівень досліджуваного показника, базисних параметрів на звітні; в обчисленні умовних результативних показників та їх порівняння для визначення впливу кожного окремого фактора.

Частковим випадком ланцюгових підстановок є **спосіб абсолютних різниць**. Цей спосіб особливо зручний, коли факторна система являє собою залежність результативного показника від добутку показників (факторів).

Використання способу **відносних різниць** передбачає завчасне визначення темпу приросту окремих факторів.

Прийоми **графічного і табличного** відображення даних – надають можливість подати результати дослідження у наочному зображенні і зручному вигляді для читання і аналізу.

Кореляцією називається неповний зв'язок між досліджуваними явищами. Це така залежність, коли будь-якому значенню однієї змінної величини може відповідати декілька різноманітних значень іншої змінної.

Використання методу **кореляції і регресії** дозволяє вирішити такі основні завдання:

- 1) встановити характер і тісноту зв'язку між досліджуваними явищами;

2) визначити і кількісно виміряти ступінь впливу окремих факторів і їх комплексу на рівень досліджуваного явища;

3) на підставі фактичних даних моделі залежності економічних показників від різних факторів розраховувати кількісні зміни аналізованого явища при прогнозуванні показників і давати об'єктивну оцінку діяльності підприємств.

Існує два типи залежності явищ: функціональний і кореляційний. При функціональному зв'язку зміна однієї ознаки чи показника на певну величину викликає за собою зміни другої ознаки чи показника на чітко визначену величину. При кореляційній залежності будь-якому значенню однієї змінної величини може відповідати декілька чи навіть безліч різноманітних, тобто варіюючих значень іншої змінної величини.

Лінійне програмування – широко поширений метод оптимізації використання обмежених ресурсів (напр., симплексний та транспортний методи). Методи лінійного програмування можуть застосовуватись, якщо поставлена тільки одна ціль: максимізувати (наприклад, прибуток) чи мінімізувати (наприклад, витрати).

Для вирішення задачі методом лінійного програмування необхідно, щоб описана в ній ситуація відповідала п'яти основним умовам:

1. Вона повинна бути пов'язана з обмеженими ресурсами (тобто обмежена кількість робітників, устаткування, фінансів, матеріалів і т.д).

2. Необхідно сформулювати точну ціль (максимізація прибутку чи мінімізація витрат).

3. Задача повинна характеризуватися лінійністю (наприклад, якщо на виготовлення деталі потрібно три години, то на виготовлення двох буде затрачено шість годин, на випуск трьох – дев'ять і тощо).

4. Задача повинна характеризуватися однорідністю (вироби, виконані на верстаті, ідентичні; весь час, протягом якого робітник виконує ту чи іншу операцію, використовується ним з однаковою продуктивністю і тощо).

5. Ділимість: метод лінійного програмування будується на припущенні, що результати і ресурси можна поділити на долі.

Важливою складовою динамічних процесів є тенденція середньої, тобто основний напрям розвитку. В аналізі динамічних рядів тенденцію представляють у вигляді плавної траєкторії та описують певною функцією, яку називають **трендом**. На основі такої функції здійснюється вирівнювання динамічного ряду і прогнозування подальшого розвитку процесу.

Процедура вирівнювання динамічних рядів включає два етапи: обґрунтування (вибір) типу функції, яка б адекватно описувала характер динаміки, та оцінювання параметрів функції. На практиці переважно використовують функції, параметри яких мають конкретну інтерпретацію залежно від характеру динаміки.

Для аналізу основних факторів, які впливають на об'єкт дослідження, перевірки встановлених раніше зв'язків можуть бути застосовані такі методи, як: 1) **факторний аналіз**, який дає змогу виявити приховані (латентні) ознаки, а також причини їхнього виникнення і внутрішні закономірності; 2)

дисперсійний аналіз, який дає можливість аналізувати вплив факторів (ознак) на досліджувану (залежну) змінну. Суть дисперсійного аналізу полягає у розкладанні (дисперсії) вимірюваної ознаки на незалежні складові, кожна з яких характеризує вплив того чи іншого фактора їхньої взаємодії.

Одним із методів багатомірного аналізу, що успішно застосовується для групування (кластеризації) сукупності, елементи якої характеризуються багатьма ознаками, є **кластерний аналіз**.

У багатьох випадках доцільним є застосування інструментарію стратегічної діагностики (напр., SWOT, PEST та BCG аналізу) з подальшою розробкою стратегічної карти діяльності підприємства.

Так, **SWOT-аналіз** представляє собою узагальнену оцінку для розуміння та управління зовнішнім середовищем, в якому функціонує підприємство. Ця модель матричного підходу допомагає виділити ключові перешкоди, що постають перед підприємством, в процесі ретельного дослідження чотирьох окремих елементів SWOT: недоліків, переваг, можливостей та загроз. На основі таких досліджень формулюється стратегія, в якій особливий акцент робиться на подоланні існуючих проблем.

PEST-аналіз – це інструмент, призначений для виявлення політичних, економічних, соціальних і технологічних аспектів економічного простору, що можуть вплинути на стратегію розвитку підприємства.

Матриця BCG характеризує поєднання кривої досвіду та теорії життєвого циклу товару. Виходячи з позицій у матриці відображається конкурентне становище окремого виду продукції та безпосередньо стан динаміки ринку обраного продукту підприємства. Ринкова привабливість визначається на основі рівня зростання відповідної сфери, водночас як становище конкретного виду продукції визначається відносно найбільшого конкурента на ринку. Кожен квадрант в матриці передбачає узагальнені стратегії для досягнення максимальної ефективності за умов обмеженості ресурсів.

SPACE-аналіз – це аналіз впливу факторів зовнішнього середовища на діяльність економічного суб'єкта.

ABC-аналіз – аналіз клієнтів, дебіторів, конкурентів на основі їх диференціації за ступенем важливості.

PIMS-аналіз – аналіз впливу ринкової стратегії на прибуток.

Одним із головних завдань управління в конкурентному ринковому середовищі є виявлення загрози банкрутства і розробка контр-заходів, спрямованих на подолання на підприємстві негативних тенденцій. Для **прогнозування банкрутства** у дипломній роботі за необхідності може бути використана одна чи декілька моделей, розроблених західними спеціалістами, зокрема: модель Альтмана, модель Ліса, модель Теффлера, коефіцієнт Бівера, модель Спрінгейта, модель Конана і Гольдера.

Перспективним видом економічного аналізу є **функціонально-вартісний аналіз (ФВА)**. Суть цього аналізу полягає у зіставленні функцій окремих об'єктів з затратами на їх реалізацію на етапах проектування, виробництва і експлуатації з метою мінімізації останніх. Тому основне

призначення ФВА полягає у виявленні і мобілізації резервів економії матеріальних, трудових і фінансових ресурсів в процесі виробництва продукції.

6.3. Проектно-рекомендаційний розділ

Третій проектно-рекомендаційний розділ містить декілька взаємопов'язаних підрозділів, в яких надано конкретно науково обгрунтовані пропозиції, проекти інноваційного характеру щодо вдосконалення управління та підвищення ефективності діяльності підприємств, установ, організацій. У цьому розділі розкривають також зміст і результати власних наукових досліджень, подаються конкретні методики і моделі.

Розробка пропозицій має ґрунтуватися на виявлених недоліках організації роботи підприємства, наявних резервах її удосконалення, вивченні вітчизняного й закордонного досвіду провідних підприємств аналогічного та споріднених профілів діяльності.

У даному розділі результати проведеної роботи викладаються за такою структурою:

- загальна характеристика суті пропозиції (нововведення, що пропонується здійснити);
- обґрунтування доцільності застосування пропозиції (нововведення) та очікувані результати від її реалізації, в тому числі розрахунків економічного ефекту (за можливості);
- стан готовності підприємства до введення пропозиції (нововведення);
- план організаційно-економічних заходів, необхідних для впровадження такої пропозиції.

При розробці пропозицій доцільно використовувати економіко-математичні методи і моделі (оптимізаційні, теорії ігор, сітьового планування, управління запасами тощо), які дозволяють досягти поставленої в роботі мети.

У процесі проектування ставиться, звичайно, задача визначення найкращих, у деякому значенні, структури або значення параметрів об'єктів. Така задача називається **оптимізаційною**. Якщо оптимізація пов'язана з розрахунком оптимальних значень параметрів при заданій структурі об'єкта, то вона називається параметричною. Задача вибору оптимальної структури є структурною оптимізацією.

Для того щоб коректно поставити задачу оптимізації необхідно задати: допустиму множину значень, цільову функцію, критерій пошуку (max або min). Розрізняють задачі дискретного програмування (або комбінаторної оптимізації); задачі цілочислового програмування; задачі нелінійного програмування та задачі лінійного програмування.

У дипломній магістерській роботі залежно від її тематики доцільно застосовувати оптимізаційні методи і моделі при розробленні пропозицій щодо оптимального розподілу фінансових ресурсів, оптимального

завантаження виробничих потужностей підприємства, оптимізації інвестиційної діяльності підприємства, оптимізації виробничої програми підприємства, вирішенні транспортної задачі та ін.

Теорія ігор – теорія математичних моделей прийняття оптимальних рішень в умовах конфлікту. Оскільки сторони, що беруть участь в більшості конфліктів, зацікавлені в тому, щоб приховати від супротивника власні наміри, прийняття рішень в умовах конфлікту, зазвичай, відбувається в умовах невизначеності. Навпаки, фактор невизначеності можна інтерпретувати як противника суб'єкта, який приймає рішення (тим самим прийняття рішень в умовах невизначеності можна розуміти як прийняття рішень в умовах конфлікту). Теорія ігор намагається математично зафіксувати поведінку в стратегічних ситуаціях, в яких успіх суб'єкта, що робить вибір, залежить від вибору інших учасників.

Сітьові графіки – це одна з форм графічного відображення змісту робіт і тривалості виконання стратегічних планів і довгострокових комплексів проектних, планових, організаційних та інших видів діяльності підприємства. Вони знаходять широке застосування при розробці перспективних планів та моделей створення складних виробничих систем та інших об'єктів довгострокового використання.

Сітьові плани робіт підприємств по створенню нової конкурентоздатної продукції містять не тільки загальну тривалість всього комплексу проектно-виробничої та фінансово-економічної діяльності, але й тривалість та послідовність здійснення окремих процесів чи етапів, а також потребу у необхідних економічних ресурсах. Сітьові графіки служать не тільки для планування різноманітних довгострокових робіт, але і їх координації між керівниками та виконавцями проектів, а також для визначення необхідних виробничих ресурсів та їх раціонального використання.

Метою рішень у справі **управління запасами** є зростання обсягу продажу (виробництва) і мінімізація загальних витрат, пов'язаних з формуванням та зберіганням цих запасів.

Формування запасів товарно-матеріальних цінностей і підтримка їх на встановленому рівні зумовлює два види витрат:

- 1) на утримання (складське зберігання) запасів;
- 2) на поповнення запасів (оформлення і виконання замовлення на поставку запасів замість витрачених або реалізованих).

Зниження витрат за цими статтями і становить мету управлінського аналізу запасів. При цьому аналізуються можливості зниження рівня запасів, оцінюється правильність ухвалення рішень про їх закупівлю, планується і контролюється рівень запасів через розрахунок економічно обґрунтованих партій постачання товарно-матеріальних цінностей.

При розробленні пропозицій до випускної роботи можливо застосувати методи і моделі управління запасами, основними з яких є:

- 1) побудова моделі економічно обґрунтованого розміру замовлення;
- 2) проведення об'ємно-вартісного аналізу;

3) проведення техніко-економічних розрахунків.

7. ВИМОГИ ДОБРОЧЕСНОСТІ У ВИПУСКНІЙ КВАЛІФІКАЦІЙНІЙ РОБОТІ

Для впровадження державної політики у сфері якості освіти, а також для створення позитивного та сприятливого середовища при реалізації освітнього процесу, діяльність Центральноукраїнського національного технічного університету (далі - ЦНТУ) спрямована на запобігання, перешкоджання та зупинення проявів академічної недоброчесності.

Кодекс Академічної доброчесності, разом з іншими регламентуючими документами ЦНТУ, забезпечує дотримання принципів академічної доброчесності та етики академічних взаємовідносин.

При формуванні змісту Кодексу враховано вимоги Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України, чинних наказів і рекомендацій Міністерства освіти і науки України, іншої загальнодержавної нормативної бази. У тексті Кодексу використано інформацію з відкритих електронних ресурсів - сайтів (включаючи нормативну базу) вітчизняних і закордонних закладів вищої освіти, національних та міжнародних установ і асоціацій, освітня і наукова періодика, пропозиції спільноти університету.

Кодекс визначає правила і норми академічної доброчесності, етичної поведінки, професійного спілкування працівників та осіб, що навчаються у Центральноукраїнському національному технічному університеті. Детально ознайомитися з Кодексом можна на сайті ЦНТУ в розділі «Нормативні документи», «Загального характеру» або за посиланням: <http://www.kntu.kr.ua/?view=univer&id=4>

Положення про дотримання академічної доброчесності науковопедагогічними працівниками та здобувачами вищої освіти Центральноукраїнського національного технічного університету регламентує норми та правила професійного спілкування та поведінки між учасниками освітнього процесу в Університеті стосовно питань академічної доброчесності.

Положення є складовою нормативної бази системи забезпечення якості вищої освіти та освітньої діяльності ЦНТУ і застосовується в частині, що не суперечить чинному законодавству, загальнодержавній та внутрішньоуніверситетській нормативній базі.

Окрім того, задля попередження випадків академічного плагіату в ЦНТУ затверджено Положення про процедуру впровадження антиплагіатної системи у Центральноукраїнському національному університеті (<http://www.kntu.kr.ua/doc/PolojennyaAntiplagiat.pdf>).

Положенням визначено, що випускна магістерська робота перевіряється системою StrikePlagiarism.com, яка є рекомендованою Міністерством освіти і науки України.

Положенням встановлено порядок перевірки випускної кваліфікаційної роботи, яким передбачено, що остання має бути подана на перевірку системному оператору не пізніше ніж 10 календарних днів до захисту.

Положенням визначено, що випускні магістерські роботи, коефіцієнти унікальності яких є в наступних межах: $K1 < 50\%$ та $K2 < 20\%$ вважаються такими, що можуть бути рекомендованими до розгляду на засіданні кафедри. Системний оператор випускової кафедри надає звіт про якість перевіреної випускної кваліфікаційної роботи здобувачів вищої освіти до Центру забезпечення якості вищої освіти Університету. Випускні магістерські роботи, які не пройшли перевірку на плагіат та ті роботи, які не відповідають визначених в межах Положення вимогам не допускаються до захисту та підлягають доопрацюванню.

Випускна кваліфікаційна робота приймається на перевірку з плагіату після схвалення комією кафедри економіки, менеджменту та комерційної діяльності з етики та доброчесності.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

До дослідницько-аналітичного та проектно-рекомендаційного розділів

1. Адаптивне планування фінансово-господарської діяльності підприємства [Текст] : монографія / С. Я. Єлецьких, Н. М. Михайличенко ; Донбас. держ. машинобуд. акад. - Краматорськ : [ДДМА], 2010. - 188 с.
2. Аналіз, моделювання та управління економічними ризиками [Текст] : навч. посіб. для студ. екон. спец. / Л. А. Останкова, Н. Ю. Шевченко ; Донбас. держ. машинобуд. акад. - Краматорськ : [ДДМА], 2010. - 199 с.
3. Багатокритеріальна оптимізація на графах [Текст] : [монографія] / Вісс. Гр. Клименко. - Х. : Майдан, 2011. - 547 с.
4. Бізнес-моделювання й управління потоками робіт і документообігом в економічних системах [Текст] : монографія / [В. С. Пономаренко та ін. ; за заг. ред. Пономаренка В. С.]. - Х. : Вид. ХНЕУ, 2010. - 270 с.
5. Векторні задачі дискретної оптимізації на комбінаторних множинах: методи дослідження та розв'язання [Текст] / Н. В. Семенова, Л. М. Колечкіна ; за ред. акад. НАН України І. В. Сергієнка ; НАН України, Ін-т кібернетики ім. В. М. Глушкова. - К. : Наукова думка, 2009. - 266 с.
6. Використання комп'ютерних технологій для розв'язання оптимізаційних задач в економіці [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Л. В. Васильєва, І. А. Гетьман ; Донбас. держ. машинобуд. акад. - Краматорськ : ДДМА, 2011. - 199 с.

7. Високотехнологічні виробництва: від методології оцінки до піднесення в Україні [Текст] : монографія / О. Б. Саліхова ; Нац. акад. наук України, ДУ "Ін-т економіки та прогнозування". - К. : Ін-т економіки та прогнозування, 2012. - 621 с.
8. Граничний аналіз задач векторної оптимізації [Текст] : [монографія] / Тетяна Рудянова ; Дніпропетр. держ. фін. акад. - Д. : [ДДФА], 2011. - 147 с.
9. Динамічна оптимізація з використанням MATLAB та SIMULINK [Текст] : монографія / А. І. Жученко, Л. Р. Ладієва, Р. М. Дубік ; Нац. техн. ун-т України "Київ. політехн. ін-т". - К. : НТУУ "КПІ", 2010. - 209 с.
10. Діагностика і прогнозування фінансово-господарського розвитку акціонерного товариства [Текст] : монографія / Шкарабан С. І., Корецький Б. М., Ярошук О. В. ; Терноп. нац. екон. ун-т. - Вид. 2-е. - Т. : ТАЙП : Рада, 2010. - 300 с.
11. Економіко-математичне моделювання [Текст] : навч. посіб. / Клебанова Т. С. [та ін.] ; Харк. нац. екон. ун-т. - Х. : Інжек, 2010. - 352 с.
12. Економіко-математичне моделювання [Текст] : навч. посіб. / Малярець Л. М. ; Харк. нац. екон. ун-т. - Х. : Вид. ХНЕУ, 2010. - 310 с.
13. Економіко-математичне моделювання [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Б. В. Погрішук, О. М. Лисюк ; Терноп. нац. екон. ун-т, Вінниц. ін-т економіки. - Т. : Крок, 2010. - 372 с.
14. Економіко-математичне моделювання [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. : [в 2 ч.] / В. С. Дудко, Т. Д. Краснова, В. В. Лаговський ; Держ. податк. адмін. України, Нац. ун-т Держ. податкової служби України. - Ірпінь : [Нац. ун-т ДПС України], 2010 - 2011. - (Математичні методи в економіці); Ч. 2 : [Оптимізаційні моделі]. - 2011. - 337 с.
15. Економіко-математичне моделювання процесів соціально-економічного розвитку України [Текст] / О. С. Власюк ; Держ. навч.-наук. установа "Акад. фін. упр.". - К. : ДННУ "Акад. фін. упр.", 2011. - 519 с.
16. Економіко-математичне моделювання фінансового стану підприємства [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / П. М. Куліков, Г. А. Івашенко ; Харків. нац. екон. ун-т. - Х. : Інжек, 2009. - 152 с.
17. Економічна теорія [Текст] / А. А. Чухно ; Акад. фін. упр. - К. : ДННУ АФУ, 2010. - Т. 1. - 2010. - 512 с.
18. Економічне оцінювання та моделювання системи управління збутовою діяльністю підприємств [Текст] : монографія / Хрупович Світлана Євгенівна ; Терноп. нац. техн. ун-т ім. І. Пулюя. - Т. : Вид-во ТНТУ, 2011. - 160 с.
19. Задачі, методи і алгоритми оптимізації [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / І. В. Бейко, П. М. Зінько, О. Г. Наконечний ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Нац. техн. ун-т України "Київ. політехн. ін-т", Нац. ун-т вод. госп-ва та природокористування. - Рівне : НУВГП, 2011. - 623 с.
20. Імітаційне моделювання економічних систем [Текст] : навч. посіб. / Коробецький Ю. П., Велігура А. В., Соколова Я. В. ; Східноукр. нац. ун-т ім. Володимира Даля. - Луганськ : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2012. - 411 с.

21. Інформаційна технологія прийняття рішень на основі прогнозування часових рядів з подвійною довгою пам'яттю [Текст] : монографія / [Р. Н. Кветний та ін.] ; за заг. ред. Р. Н. Кветного ; Вінниц. нац. техн. ун-т. - Вінниця : ВНТУ, 2012. - 139 с.

22. Інформаційний вплив: теорія і практика прогнозування [Текст] : [колект.] монографія / Нац. акад. пед. наук України, Ін-т соц. та політ. психології ; [за ред. П. Д. Фролова]. - К. : Міленіум, 2011. - 303 с.

23. Комплекс маркетингу промислового підприємства (діагностика стану і прогнозування) [Текст] : монографія / Т. С. Максимова, О. Є. Шапран ; Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. - Луганськ : [Вид-во СНУ], 2010. - 248 с.

24. Комп'ютерне моделювання складних економічних систем [Текст] : [монографія] / З. М. Соколовська, О. А. Клепікова. - О. : Астропринт, 2011. - 508 с.

25. Курс теорії статистики для підготовки спеціалістів фінансово-економічного профілю [Текст] : навч. посіб. /]Заєць С. В., Ганах Н. І., Остапенко Я. О., Прокопенко В. В.] ; Держ. податк. адмін. України, Нац. ун-т держ. податк. служби України. - Ірпінь : [Нац. ун-т ДПС України], 2010. - 374 с.

26. Математичні методи оптимізації [Текст] : навч. посіб. / О. К. Молодід ; Нац. техн. ун-т України "Київ. політехн. ін-т". - К. : НТУУ "КПІ", 2012. - 204 с.

27. Математичні моделі та методи оцінювання фінансового стану підприємства [Текст] : монографія / А. О. Азарова, О. В. Рузакова ; Вінниц. нац. техн. ун-т. - Вінниця : ВНТУ, 2010. - 172 с.

28. Методи оптимізації та дослідження операцій [Текст] : навч. посіб. / П. М. Мартинюк, О. Р. Мічута ; Нац. ун-т вод. госп-ва та природокористування. - Рівне : НУВГП, 2011. - 283 с.

29. Методи прогнозування [Текст] : навч. посіб. / Ганчук А. А., Соловійов В. М., Чабаненко Д. М. - Черкаси : Брама-Україна, 2012. - 139 с.

30. Методи прогнозування в системах підтримки прийняття рішень [Текст] : наук.-навч. вид. / Довгий С. О. [та ін.] ; Нац. акад. наук України, Ін-т телекомунікацій і глоб. інформ. простору. - К. : Азимут-Україна, 2011. - 608 с.

31. Методологія аналізу реальних і фінансових інвестицій підприємства [Текст] : монографія / [Гаркуша Н. М. та ін. ; за ред. Н. М. Гаркуші] ; Харк. держ. ун-т харчування та торгівлі. - Х. : [ХДУХТ], 2010. - 324 с.

32. Моделювання бізнес-процесів у логістиці [Текст] : конспект лекцій / Таньков К. М., Бахурець О. В. ; Харк. нац. екон. ун-т. - Х. : Вид. ХНЕУ, 2011. - 83 с.

33. Моделювання економічних і еколого-економічних процесів [Текст] : [монографія] / Кузубов М. В., Єдинак О. М., Овандер Н. Л. - К. : [КСУ], 2010. - 170 с.

34. Моделювання економічних процесів підприємства [Текст] : монографія / В. М. Вовк, Н. І. Камінська, С. С. Прийма ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. - Л. ; Дрогобич : Коло, 2011. - 446 с.

35. Моделювання економічних, екологічних і соціальних процесів [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / І. М. Ляшенко, М. В. Коробова, І. А. Горіцина ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. - К. : ВПЦ "Київський університет", 2010. - 319 с.
36. Моделювання економічної динаміки [Текст] : навч.-метод. посіб. / Піддубна О. О., Гоцуленко В. В., Андрейшина Н. Б. ; Обл. комун. вищ. навч. закл. Ін-т підприємництва "Стратегія". - Д. : Біла К. О., 2010. - 328 с.
37. Моделювання економічної динаміки в прикладах і задачах [Текст] : навч. посіб. / Ю. Г. Лисенко [та ін.] ; під заг. ред. проф. Ю. Г. Лисенка ; Донбас. держ. техн. ун-т. - Алчевськ : [ДонДТУ], 2010. - 398 с.
38. Моделювання інноваційних процесів [Текст] : навч. посіб. / Ястремська О. М., Тонєва К. В. ; Харк. нац. екон. ун-т. - Х. : ХНЕУ, 2010. - 176 с.
39. Моделювання податкового навантаження підприємства в умовах трансформаційної економіки [Текст] : монографія / Т. С. Клебанова, Г. С. Ястребова ; Харк. нац. екон. ун-т. - Х. : Інжек, 2009. - 267 с.
40. Моделювання систем [Текст] : конспект лекцій / Задачин В. М., Конюшенко І. Г. ; Харк. нац. екон. ун-т. - Х. : Вид. ХНЕУ, 2010. - 268 с.
41. Моделювання складних динамічних соціально-економічних систем в стохастичному середовищі [Текст] : монографія / Є. В. Афанасьєв [та ін.] ; Криворіз. екон. ін-т Держ. вищ. навч. закл. "Криворіз. нац. ун-т". - Кривий Ріг : Чернявський Д. О. [вид.], 2012. - 301 с.
42. Моделювання та оптимізація систем керування [Текст] : монографія / І. М. Голінко, А. І. Кубрак. - Кам'янець-Подільський : Буйницький, 2012. - 261 с.
43. Моделювання управлінських рішень щодо розвитку малого підприємництва [Текст] : монографія / О. В. Піскунова ; ДВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана". - К. : КНЕУ, 2010. - 334 с.
44. Моделювання фінансово-економічних процесів [Текст] : монографія / В. Л. Плескач ; Київ. нац. торг.- екон. ун-т. - К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2010. - 427 с.
45. Оптимізаційне моделювання в стратегічному плануванні [Текст] : [монографія] / В. Л. Шевченко ; Центр воєн.-стратег. дослідж. Нац. ун-ту оборони України. - К. : ЦВСД НУОУ, 2011. - 313 с.
46. Оптимізація в мікроекономіці [Текст] : навч. посіб. / А. О. Сігайов, Б. М. Сердюк ; Нац. техн. ун-т України "Київ. політехн. ін-т". - К. : НТУУ "КПІ", 2011. - 92 с.
47. Оптимізація виробничо-логістичних ланцюгів при формуванні коопераційних зв'язків [Текст] / Гриньова В. М., Таньков К. М., Бахурец О. В. ; Харк. нац. екон. ун-т. - Препринт. - Х. : Вид. ХНЕУ, 2010. - 34 с.
48. Оптимізація стохастичних моделей. Спецкурс. Керовані марковські та напівмарковські моделі за повною або неповною інформацією [Текст] : [навч. посіб.] / М. В. Андреев. - К. : Акад. праці і соц. відносин Федер. профспілок України, 2012. - 271 с.

49. Оптимізація стратегії управління запасами на підприємстві громадського харчування [Текст] / О. М. Сумець, А. В. Позігун ; Акад. внутр. військ МВС України, Каф. менедж. й військ. госп-ва. - Препринт. - Х. : Міськдрук, 2012. - 26 с.

50. Оптимізація транспортно-логістичних операцій при перевезенні сільськогосподарських вантажів [Текст] : монографія / Ловейкін В. С., Човнюк Ю. В. ; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. - К. : [Лисенко М. М.], 2010. - 111 с.

51. Оптимізація фінансових рішень [Текст] : навч. посіб. / Володимир Кігель ; Ун-т "КРОК". - К. : Дорадо-Друк, 2011. - 172 с.

52. Організація і методика економічного аналізу [Текст] : навч. посіб. / А. М. Журлов [та ін.] ; Одес. ін-т фінансів Укр. держ. ун-ту фінансів та міжнар. торгівлі. - О. : Фенікс, 2009. - 317 с.

53. Організація і методика економічного аналізу [Текст] : навч. посіб. / В. П. Клочан, О. М. Вишневська, Н. І. Костаневич ; Миколаїв. держ. аграр. ун-т. - Миколаїв : [Вид. центр Миколаїв. держ. аграр. ун-ту], 2010. - 194 с.

54. Організація і методика економічного аналізу [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Р. К. Шурпенкова, І. І. Демко ; Нац. банк України, Ун-т банк. справи. - К. : УБС НБУ, 2011. - 287 с.

55. Організація і методика економічного аналізу [Текст] : навч. посіб. / О. А. Жукова, Л. М. Киш ; Вінниц. фін.-екон. ун-т. - Вінниця : Вінницька газета, 2012. - 301 с.

56. Організація і методика економічного аналізу [Текст] : навч. посіб. / О. В. Акімова, О. С. Дубинська, А. Ю. Нікіта ; Донбас. держ. машинобуд. акад. (ДДМА). - Краматорськ : ДДМА, 2012. - Ч. 1. - 2012. - 139 с.

57. Організація та правове регулювання аудиторської діяльності в системі фінансового контролю в Україні [Текст] : монографія / Кінащук Л. Л. - Кіровоград : КОД, 2010. - 460 с.

58. Основи комп'ютерного моделювання економічної діяльності [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Л. Л. Тарангул, С. Д. Мамченко, Б. Д. Пацай ; Нац. ун-т держ. податк. служби України. - Ірпінь : Нац. ун-т ДПС України, 2011. - 271 с.

59. Оцінювання фінансової стійкості підприємства [Текст] : монографія / О. М. Тридід, К. В. Орехова ; Нац. банк України, Ун-т банк. справи. - К. : УБС НБУ, 2010. - 144 с.

60. Посібник з вибору методів фінансово-економічного аналізу підприємств [Текст] : для студ. спец.: "Менеджмент організацій" для самост. роботи студ. ден. та заоч. форм навч. / У. Л. Гилка, Ю. О. Клочко ; Держ. ун-т інформ.-комунікаційних технологій. - К. : ДУІКТ, 2009. - 56 с.

61. Прикладне програмне забезпечення моделювання діяльності підприємства [Текст] : конспект лекцій / Тонєва К. В. ; Харк. нац. екон. ун-т. - Х. : ХНЕУ, 2010. - 144 с.

62. Прогнозування виробництва на засадах визначення обсягів попиту на продукцію підприємств [Текст] : монографія / Л. Г. Ліпич, В. Л. Загоруйко

; Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки. - Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2009. - 190 с.

63. Прогнозування нагромадження основного капіталу [Текст] : [монографія] / І. В. Богдан ; Держ. навч.-наук. установа "Акад. фін. упр.". - К. : ДННУ "Акад. фін. упр.", 2011. - 198 с.

64. Системний підхід до моделювання, прогнозування та управління фінансово-економічними процесами [Текст] / Половцев О. В., Бідюк П. І., Коршевнік Л. О., Семенчев І. І. ; Донец. держ. ун-т управління. - Донецьк : Східний видавничий дім, 2009. - 286 с.

65. Системний підхід до моделювання, прогнозування та управління фінансово-економічними процесами [Текст] / Половцев О. В., Бідюк П. І., Коршевнік Л. О., Семенчев І. І. ; Донец. держ. ун-т управління. - Донецьк : Східний видавничий дім, 2009. - 286 с.

66. Соціальне прогнозування [Текст] : навч.-метод. посіб. / Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича ; [уклад. Н. Г. Каралаш]. - Чернівці : Рута, 2011. - 95 с.

67. Соціально-економічне прогнозування [Текст] : навч. посіб. / В. В. Яцура, О. С. Сенишин, М. О. Горинь ; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. - Л. : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2010. - 410 с.

68. Статистичні методи аналізу фінансово-економічних процесів [Текст] : навч. посіб. / Ю. Ю. Гусєва, О. В. Гребенікова ; Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харк. авіац. ін-т". - Х. : ХАІ, 2010. - 35 с.

69. Стратегія фінансової стабілізації підприємств (на прикладі Центральної спілки споживчих товариств України) [Текст] : монографія / К. М. Краус, Н. М. Краус. - Полтава : Дивосвіт, 2010. - 142 с.

70. Сучасні оптимізаційні методи в середовищі MatLab [Текст] : навч. посіб. / Малярець Л. М., Резнік Є. В., Сінкевич Б. В. ; Харк. нац. екон. ун-т. - Х. : Вид. ХНЕУ, 2011. - Ч. 1. - 2011. - 359 с.

71. Сучасні проблеми прогнозування соціально-економічних процесів: концепції, моделі, прикладні аспекти [Текст] : монографія / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка [та ін.] ; [за ред. О. І. Черняка, П. В. Захарченка]. - Бердянськ : Ткачук О. В. [вид.], 2012. - 561 с.

72. Теоретико-методологічні основи аналізу і прогнозування тенденції змін техніко-економічних показників в системі АПК [Текст] : монографія / Б. Є. Грабовецький ; Вінниц. нац. техн. ун-т. - Вінниця : ВНТУ, 2011. - 184 с.

73. Теоретичні основи складання фінансового плану в процесі бізнес-планування [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Колесніков Г. О. ; Укр. акад. наук, Волин. ін-т економіки та менедж. - Луцьк : ВІЕМ, 2010. - 140 с.

74. Теорія економічного аналізу [Текст] : метод. поради і завдання з дисципліни для студ. напряму підготов. "Менеджмент" 6.030601 усіх форм навчання / З. Б. Литвин ; Терноп. нац. екон. ун-т, Ф-т фінансів. - Т. : ТНЕУ, 2010. - 222 с.

75. Теорія економічного аналізу [Текст] : навч. посіб. / [Загородній А. Г. та ін.] ; Нац. ун-т "Львів. політехніка". - Л. : Вид-во Львів. політехніки, 2012. - 327 с.

76. Теорія економічного аналізу [Текст] : навч. посіб. / В. М. Івахненко. - К. : Слово, 2010. - 345 с.

77. Теорія економічного аналізу [Текст] : навч. посіб. / Ю. О. Нестерчук, С. Ю. Соколюк, О. В. Жарун ; Уман. нац. ун-т садівництва. - Умань : Сочінський [вид.], 2012. - 234 с.

78. Теорія економічного аналізу [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Т. М. Ковальчук ; Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. - Чернівці : Рута, 2011. - 543 с.

79. Теорія фінансово-економічного аналізу [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / А. С. Маглаперідзе, А. М. Хімченко, В. В. Храпкіна ; Макіїв. екон.-гуманіт. ін-т. - Донецьк : [Дмитренко Л. Р.], 2010. - 210 с.

80. Технологічний імператив стратегії соціально-економічного розвитку України [Текст] : [монографія] / [Федулова Л. І. та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук Л. І. Федулової ; НАН України, Ін-т економіки та прогнозування. - К. : [б. в.], 2011. - 655 с.

81. Управління накладними затратами в системі формування фінансових результатів промислових підприємств [Текст] : [монографія] / О. О. Орлов, Є. М. Рясних, Є. М. Рудніченко ; за ред. д-ра екон. наук, проф. О. О. Орлова. - Хмельницький : ХНУ, 2010. - 223 с.

82. Управління фінансовими інвестиціями [Текст] : навч. посіб. / Ю. М. Коваленко ; Держ. податкова адмін. України, Нац. ун-т держ. податкової служби України. - Ірпінь : Нац. ун-т ДПС України, 2010. - 349 с.

83. Управління фінансовими потоками підприємства [Текст] : монографія / Ю. М. Великий, О. В. Майборода, І. П. Косарева . - Х. : Компанія СМІТ, 2010. - 274 с.

84. Управління фінансовими ризиками [Текст] : опорний конспект лекцій / Р. В. Пікус, Н. В. Приказюк ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Екон. ф-т. - Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2010. - 227 с.

85. Управління фінансовою санацією підприємств [Текст] : навч. посіб. / В. Г. Боронос, І. Й. Плікус, І. М. Кобушко. - Суми : Вид-во Сум. держ. ун-ту, 2010. - 436 с.

86. Фінанси [Текст] : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / О. Р. Романенко ; Укр. фін.-екон. ін-т. - 2-е вид., стереотип. - К. : Центр навч. л-ри, 2004. - 312 с.

87. Фінансова безпека підприємства [Текст] : навч. посіб. / Кузенко Т. Б., Мартюшева Л. С., Грачов О. В., Литовченко О. Ю. ; Харк. нац. екон. ун-т. - Х. : Вид. ХНЕУ, 2010. - 298 с.

88. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання [Текст] : навч. посіб. / О. Е. Лубенченко, Н. В. Гришко, І. Л. Чабаненко ; Донбас. держ. техн. ун-т. - Алчевськ : [ДонДТУ], 2010. - 223 с.

89. Фінансова санація та банкрутство підприємств [Текст] : навч. посіб. / А. М. Штангрет, В. В. Шляхетко, О. Б. Волович, І. В. Зубрей. - Л. : Українська академія друкарства, 2010. - 339 с.
90. Фінансова санація та банкрутство підприємств [Текст] : навч. посіб. для самост. роботи студ. / С. В. Бурлуцька ; Донбас. держ. машинобуд. акад. - Краматорськ : [ДДМА], 2011. - 96 с.
91. Фінансова складова економічної безпеки: держава і підприємство [Текст] : наук. монографія / Єрмошенко М. М., Горячева К. С. ; Нац. акад. упр. - К. : Нац. акад. упр., 2010. - 232 с.
92. Фінансове планування і прогнозування [Текст] : навч. посіб. для самост. вивч. дисципліни студ. заоч. форми навчання / Біла О. Г., Мединська Т. В., Юсипович О. І. ; Укоопспілка, Львів. комерц. акад. - Л. : Вид-во Львів. комерц. акад., 2009. - 156 с.
93. Фінансовий аналіз [Текст] : навч. посіб. / Є. В. Мних, Н. С. Барабаш; Київський національний торговельно-економічний університет. - К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2010. - 412 с.
94. Фінансовий аналіз [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. М. Яценко, О. М. Шинкаренко, Н. М. Бразілій ; Черкас. держ. технол. ун-т. - Черкаси : ЧДТУ, 2010. - 267 с.
95. Фінансовий аналіз. Практикум [Текст] : [навч. посіб.] / Ю. М. Тютюнник, С. В. Тютюнник, А. П. Дорошенко ; Полтав. держ. аграр. акад. - Полтава : [РВВ ПДАА], 2010. - 354 с.
96. Фінансовий аналіз: кредитно-модульний курс [Текст] : навч.-метод. посіб. / Мальчик М. В. , Бойко С. Т. ; Міжнар. екон.-гуманіт. ун-т ім. акад. С. Дем'янчука. - Рівне : [б. в.], 2010. - 236 с.
97. Фінансовий контролінг суб'єктів господарювання [Текст] : навч. посіб. / О. Е. Лубенченко, Н. В. Акмаєва, І. Л. Чабаненко ; Донбас. держ. техн. ун-т. - Алчевськ : ДонДТУ, 2010. - 116 с.
98. Фінансовий менеджмент [Текст] : навч. посіб. / Калінеску Т. В., Альошкін В. С., Кудіна В. Г. ; Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. - Луганськ : [Вид-во СНУ ім. В. Даля], 2010. - 372 с.
99. Фінансовий менеджмент [Текст] : навч. посіб. / Я. П. Квач, В. М. Орлов, О. В. Орлова, Г. В. Толкачова, ; за ред. д-ра екон. наук, проф. О. С. Редькіна ; Укр. держ. ун-т фінансів та міжнар. торгівлі, Одес. ін-т фінансів, Одес. нац. акад. зв'язку ім. О. С. Попова, Ін-т економіки та менедж. - О. : [б. в.], 2010. - 216 с.
100. Фінансовий менеджмент [Текст] : навч. посіб. для студ. спец. "Фінанси" / Г. О. Партин, Н. Є. Селюченко ; Нац. ун-т "Львів. політехніка". - Л. : Вид-во Нац. ун-ту "Львів. політехніка", 2010. - 332 с.
101. Фінансовий менеджмент [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. І. Пазинич, А. В. Шулешко. - К. : Центр учбової літератури, 2011. - 406 с.
102. Фінансовий менеджмент проектів і програм [Текст] : навч. посіб. / В. П. Ніколаєв ; Держ. податк. адмін. України, Нац. ун-т держ. податк. служби України. - Ірпінь : Нац. ун-т ДПС України, 2010. - 336 с.

103. Фінансовий облік інвестиційної діяльності [Текст] : моногр. / В. П. Пантелєєв ; Харк. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. - Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2010. - 157 с.

104. Фінансові результати діяльності малих підприємств: оцінка та прогнозування [Текст] : монографія / М. Д. Білик; Т. О. Білик ; за ред. Білик М. Д. ; Київ. нац. ун-т технологій та дизайну. - К. : ПанТот, 2012. - 279 с.

105. Чисельні методи оптимізації [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. М. Кісельова, А. Є. Шевельова ; Дніпропетр. нац. ун-т ім. О. Гончара, Каф. обчисл. математики та мат. кібернетики. - Д. : Вид-во ДНУ, 2008. - 211 с.

Інтернет-ресурси

1. Офіційний сайт Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду (Держгірпромнагляду). — [Електронний ресурс] <http://www.dnopr.kiev.ua>.
2. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України. — [Електронний ресурс]: <http://www.mon.gov.ua>
3. Офіційний сайт Міністерства надзвичайних ситуацій України. — [Електронний ресурс]: <http://www.mns.gov.ua>
4. Офіційний сайт Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України. — [Електронний ресурс]: <http://www.social.org.ua>
5. Официальный сайт Межпарламентской Ассамблеи государств-участников Содружества Независимых Государств (МПА СНГ). — [Електронний ресурс]: <http://www.iacis.ru>
6. Энциклопедия по охране и безопасности труда МОТ. — [Електронний ресурс]: <http://base.safework.ru/iloenc>
7. Библиотека безопасного труда МОТ. — [Електронний ресурс]: <http://base.safework.ru/safework>
8. Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)». — [Електронний ресурс]: <http://www.nau.ua>
9. Портал «Украина строительная: строительные компании Украины, строительные стандарты: ДБН; ГОСТ; ДСТУ». — [Електронний ресурс]: <http://www.budinfo.com.ua>
10. ОХРАНА. Интернет-газета о безопасности. — [Електронний ресурс]: <http://www.oxpaha.ru>
11. Интернет-проект «Техдок.ру» - ресурс, посвященный вопросам охраны труда и промышленной безопасности. — [Електронний ресурс]: <http://www.tehdoc.ru>
12. Проект «Охрана труда в предпринимательстве», (создан в рамках Комплексной программы развития и поддержки малого предпринимательства в г. Москве). — [Електронний ресурс]: <http://www.tehbez.ru>
13. Нормативные документы в области охраны труда. — [Електронний ресурс]: <http://www.kodeks-luks.ru>

14. Электронная версия газеты «Безопасность Труда и Жизни». — [Электронный ресурс]: <http://www.gazeta.asot.ru>
15. Центральный сайт Ассоциации специалистов по охране труда (РФ). — [Электронный ресурс]: <http://www.asot.ru>

ДОДАТКИ

Центральноукраїнський національний технічний університет

(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет економіки та менеджменту

(повне найменування інституту, назва факультету (відділення))

Кафедра „Економіка, менеджмент та комерційна діяльність”

(повна назва кафедри (предметної, циклової комісії))

Допущена до захисту:

Завідувач кафедри економіки,
менеджменту та комерційної
діяльності

д.е.н., професор

_____ О.М. Левченко
„__” _____ 20__ р.

(протокол засідання кафедри ЕМ та КД
№__ від „__” _____ 20__ р.)

Випускна кваліфікаційна робота

за другим (магістерським) рівнем вищої освіти

на тему: «_____»
_____»

Виконав(ла): студент(ка) ___ курсу, групи _____
спеціальності

_____ (шифр і назва спеціальності)

_____ (прізвище, ініціали, підпис)

Керівник _____

(наук.ст., вч.звання, прізвище, ініціали, підпис)

Рецензент _____

(прізвище, ініціали, посада)

Рецензент _____

(прізвище, ініціали, посада)

м. Кропивницький – 202_ рік

Завідувачу кафедри

„Економіка, менеджмент та комерційна діяльність”

д.е.н., проф. Левченку О.М.

здобувача _____ курсу, групи _____

спеціальності 076 «_Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

_____
(П.І.П/б, повністю)

Заява

Прошу дозволити мені виконання випускної кваліфікаційної роботи на
тему: _____

назва теми

за матеріалами практики на підприємстві _____

назва підприємства

“ _____ ” _____ 20__ р.

_____
підпис

“Згоден” – науковий керівник _____

підпис

“ _____ ” _____ 20__ р.

ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економіки та менеджменту

Кафедра «Економіка, менеджмент та комерційна діяльність»

Спеціальність 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Завідувач кафедри Левченко О.М.

«__» _____ 20__ р.

Завдання

на виконання випускної кваліфікаційної роботи магістранту

1. Тема випускної кваліфікаційної роботи

2. Термін здачі випускної кваліфікаційної роботи:

• керівникові «__» _____ 20__ р.

• рецензенту «__» _____ 20__ р.

3. Назва розділів випускної кваліфікаційної роботи:

№	Розділ	Строки виконання
1		
2		
3		

4. Переліки графічного матеріалу: таблиці, рисунки, додатки: _____

5. Дата видачі завдання до випускної кваліфікаційної роботи:

«__» _____ 20__ р.

(підпис керівника)

6. Завдання прийнято до виконання

«__» _____ 20__ р.

(підпис магістранта)

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІ У ПРОМИСЛОВОМУ ВИРОБНИЦТВІ	7
1.1. Продуктивність праці: сутність і значення	7
1.2. Показники і методи вимірювання продуктивності праці	14
1.3. Резерви підвищення продуктивності праці	22
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ І ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІ ПАТ «ГІДРОСИЛА»	34
2.1. Загальна характеристика ПАТ «Гідросила»	34
2.2. Основні фінансово-економічні показники господарської діяльності підприємства	42
2.3. Сучасний стан та тенденції зміни продуктивності праці на ПАТ «Гідросила»	56
РОЗДІЛ 3. РОЗРОБКА ПРОПОЗИЦІЙ ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІ ПАТ «ГІДРОСИЛА»	70
3.1. Фактори зростання продуктивності праці на підприємстві	70
3.2. Прогнозування продуктивності праці персоналу підприємства на середньострокову перспективу	83
3.3. Інноваційні технології підвищення продуктивності праці промислового виробництва та розрахунок економічного ефекту від запропонованих заходів	95
ВИСНОВКИ	106
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	109
ДОДАТКИ	113

Список
публікацій здобувача гр. ОКД -20М
Іванова Івана Івановича

№ п/п	Назва публікації	Місце видання	Обсяг публікації
1.	Підходи до вдосконалення менеджменту забезпечення трудовими ресурсами підприємства	Збірник наукових праць «Наукові записки», вип. 12 та в електронному «Збірнику праць молодих науковців КНТУ», вип. 1. - 2020, С. 78-80 тези	3 сторінки

Підпис магістранта

_____

Підпис наукового керівника

_____

АНОТАЦІЯ

Виконавець (ПІБ):

Науковий керівник (ПІБ):

Тема випускної кваліфікаційної роботи:

Мета випускної кваліфікаційної роботи полягає в ...

Завданнями роботи є...

Предметом дослідження є...

Об'єктом дослідження виступає ...

Перший розділ роботи присвячений теоретико-методологічним аспектам ...

У другому розділі відображена аналітична оцінка господарської діяльності підприємства, досліджено ... та проведений аналіз ...

Третій розділ висвітлює проблеми та шляхи вдосконалення ...

За результатами дослідження сформульовані...

Одержані результати можуть бути використані...

Наукова новизна одержаних результатів полягає в....

Рік виконання випускної кваліфікаційної роботи ...

Випускна кваліфікаційна робота містить _ сторінок, _ таблиць, _ рисунків, список використаних джерел із ___ найменувань, ___ додатків.

КЛЮЧОВІ СЛОВА:

**Відгук
на випускню кваліфікаційну роботу**

Здобувача _____ групи _____
(ПІБ)
спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Центральноукраїнського національного технічного університету

Тема випускної кваліфікаційної роботи _____

Обсяг випускної кваліфікаційної роботи _____

Мета випускної кваліфікаційної роботи _____

Актуальність теми _____

Тема випускної кваліфікаційної роботи безпосередньо пов'язана з об'єктом діяльності магістра спеціальності _____

Вирішені в випускній кваліфікаційній роботі завдання відповідають (не відповідають) вимогам до професійної діяльності фахівця освітньо-кваліфікаційного рівня магістра.

Оригінальність економічних рішень полягає в розробці _____

Практичне значення результатів випускної кваліфікаційної роботи полягає в _____

Висновки підтверджують можливість використання результатів роботи _____

Оформлення пояснювальної записки та ілюстративного матеріалу до неї виконано згідно з _____

Ступінь самостійності виконання випускної кваліфікаційної роботи _____

У роботі відзначені такі недоліки: _____

Відгук про випускню кваліфікаційну роботу в цілому _____

Випускна кваліфікаційна робота заслуговує оцінки: _____

Висновки про можливість присвоєння випускнику кваліфікації _____

Керівник випускної кваліфікаційної роботи:

кандидат економічних наук, доцент
кафедри економіки, менеджменту та
комерційної діяльності

_____

(підпис)

І.І. Іванов

РЕЦЕНЗІЯ
на випускню кваліфікаційну роботу

Здобувача _____ групи _____
(ПІБ)
спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Центральноукраїнського національного технічного університету

Тема випускної кваліфікаційної роботи _____

Обсяг випускної кваліфікаційної роботи _____
(стор., літ. джерел)

Висновок про відповідність випускної кваліфікаційної роботи завданню та освітньо-професійній програмі _____

Загальна характеристика випускної кваліфікаційної роботи, ступінь використання нормативно-методичної літератури та передового досвіду управління _____

Позитивні сторони випускної кваліфікаційної роботи _____

Основні недоліки випускної кваліфікаційної роботи _____

Висновок про випускню кваліфікаційну роботу в цілому _____

Випускна кваліфікаційна робота заслуговує оцінки: _____

Висновок про можливість присвоєння випускнику кваліфікації _____

Рецензент:

Генеральний директор
ПАТ «Кіровоград-агроресурс»

_____
(підпис)

М.І. Петров

М.П.

Центральноукраїнський національний технічний університет

(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет економіки та менеджменту

(повне найменування інституту, назва факультету (відділення))

Кафедра „Економіка, менеджмент та комерційна діяльність”

(повна назва кафедри (предметної, циклової комісії))

Ілюстративні матеріали

до випускної кваліфікаційної роботи

на тему: «_____»
_____»

Виконав: здобувач _____ курсу, групи _____

_____ (шифр та назва спеціальності)

_____ (прізвище, ім'я, по-батькові повністю)

Керівник _____ (прізвище, ініціали)